

3. Պարենի առկայություն Availability of Food

Աղյուսակ 3.1.
Table 3.1.

Գյուղատնտեսական հիմնական մշակաբույսերի և բազմամյա տնկարկների տարածություններ, բերքատվություն և համախառն բերք*
Areas, yield and gross production of main agricultural temporary and permanent crops*

	Տարածությունները (հազ. հա) Areas (thousand hectare)					Բերքատվությունը (գ/հա)** Yield (centner/hectare)**					Համախառն բերքը (հազ.տոննա) Gross production (thousand tons)				
	2008	2009	2010	2011	2012	2008	2009	2010	2011	2012	2008	2009	2010	2011	2012
Ցանքային տարածությունը, ընդամենը Sown area, total	304.5	300.0	283.6	286.7	304.2	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
<i>որից` of which</i>															
հացահատիկային և հատիկաբերունային մշակաբույսեր cereals and leguminous crops	172.8	171.6	159.3	157.8	172.2	24.1	22.6	20.7	27.9	26.5	415.4	374.9	326.4	440.7	456.1
<i>որից` գորեն of which wheat</i>	93.1	91.9	87.6	77.8	93.7	24.3	22.4	21.2	28.8	26.0	225.7	198.1	183.5	224.1	243.1
կարտոֆիլ potatoes	34.3	32.0	28.4	28.7	31.2	188.7	184.4	170.1	194.3	206.7	648.6	593.6	482.0	557.3	647.2
բանջարանոցային մշակաբույսեր vegetables	24.2	23.9	23.5	25.0	25.2	321.4	327.1	294.2	306.7	325.0	825.3	819.8	707.6	787.1	849.0
բոստանային մշակաբույսեր melons	5.4	6.2	4.5	5.8	5.1	334.5	350.6	296.0	313.8	399.9	182.2	216.1	132.5	180.9	205.1
Պտուղ և հատապտուղ Fruit and berries	36.7	37.0	37.7	37.1	39.3	101.2	104.4	39.2	73.5	97.0	317.8	332.2	128.5	239.4	331.7
Խաղող Grape	16.8	16.5	17.4	16.3	17.4	128.0	144.9	151.5	158.0	151.3	185.8	208.6	222.9	229.6	241.4

** Մյստեղ և հետագայում` բերքատվությունը հաշվարկված է հավաքված բերքահավաքի տարածության նկատմամբ:
Here and hereinafter yield has been calculated compared with the area harvested.

Աղյուսակ 3.2.
Table 3.2.

Հացահատիկային և հատիկաբերող եղենային մշակաբույսերի ցանքատարածություններ, միջին բերքատվություն և համախառն բերք, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի*
Sown areas, average yield and gross production of cereals and leguminous crops, by marzes and Yerevan city*

	Ցանքատարածությունները (հա) Sown area (hectare)					Բերքատվությունը (ց/հա)** Yield (centner/hectare)**					Համախառն բերքը (հազ.տոննա) Gross production (thousand tons)				
	2008	2009	2010	2011	2012	2008	2009	2010	2011	2012	2008	2009	2010	2011	2012
ՀՀ ընդամենը Total in RA	172838	171633	159307	157812	172206	24.1	22.6	20.7	27.9	26.5	415.4	374.9	326.4	440.7	456.1
<i>այդ թվում՝ of which</i>															
ք. Երևան Yerevan	300	260	133	55	167	32.4	22.3	22.0	34.5	33.0	1.0	0.6	0.3	0.2	0.6
Արագածոտն Aragatsotn	23141	23342	23353	22615	23621	19.6	22.0	18.0	26.8	27.7	45.2	51.3	42.1	60.5	65.4
Արարատ Ararat	5456	5120	4880	5073	5516	38.6	38.8	35.2	39.9	35.8	21.2	19.9	17.2	20.2	19.7
Արմավիր Armavir	8153	7802	6466	5947	6569	37.5	35.2	29.2	33.6	28.9	30.6	27.4	18.9	20.0	18.9
Գեղարքունիք Gegharkunik	42421	42089	43753	42196	44538	27.1	26.4	24.9	30.1	27.3	114.8	111.1	108.9	127.2	121.5
Լոռի Lori	11414	9905	8888	8650	9690	19.7	16.6	15.8	25.5	22.2	21.8	16.3	14.0	22.1	21.2
Կոտայք Kotayk	12996	11835	8443	9380	10936	15.3	15.3	13.7	22.9	17.6	19.8	18.1	11.6	21.5	19.2
Շիրակ Shirak	38553	39207	34413	36403	39717	23.5	21.7	23.3	27.0	25.8	90.5	74.7	80.1	98.3	102.2
Սյունիք Syunik	20390	22119	18327	16606	20415	22.6	13.9	8.4	23.1	26.3	46.0	30.0	14.6	38.3	53.8
Վայոց ձոր Vayots Dzor	2576	2917	2608	2577	2634	15.1	16.4	15.9	23.5	23.1	3.9	4.8	4.1	6.1	6.1
Տավուշ Tavush	7438	7037	8043	8310	8403	27.8	29.4	19.8	31.6	33.4	20.6	20.7	14.6	26.3	27.5

Աղյուսակ 3.3.
Table 3.3.

Ֆորենի ցանքատարածություններ, միջին բերքատվություն և համախառն բերք, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի*
Sown areas, average yield and gross production of wheat, by marzes and Yerevan city*

	Ցանքատարածությունները (հա) Sown area (hectare)					Բերքատվությունը (գ/հա)** Yield (centner/hectare)**					Համախառն բերքը (հազ.տոննա) Gross production (thousand tons)				
	2008	2009	2010	2011	2012	2008	2009	2010	2011	2012	2008	2009	2010	2011	2012
ՀՀ ընդամենը Total in RA	93116	91884	87585	77837	93710	24.3	22.4	21.2	28.8	26.0	225.7	198.1	183.5	224.1	243.1
<i>այդ թվում՝ of which</i>															
ք. Երևան Yerevan	290	250	123	50	150	32.9	22.3	22.5	34.5	33.0	1.0	0.6	0.3	0.2	0.5
Արագածոտն Aragatsotn	8684	9113	8602	8858	9736	22.3	22.7	19.9	26.6	25.5	19.3	20.7	17.1	23.5	24.8
Արարատ Ararat	4290	4136	3895	3599	4141	37.0	37.7	33.1	38.6	32.7	15.9	15.6	12.9	13.9	13.5
Արմավիր Armavir	6469	6694	5255	4067	5114	34.1	33.5	26.8	33.4	27.7	22.0	22.4	14.1	13.6	14.1
Գեղարքունիք Gegharkunik	18065	15949	21981	16425	21699	27.9	27.3	25.3	32.2	27.8	50.4	43.6	55.7	52.9	60.4
Լոռի Lori	8023	7231	6498	5838	7309	18.8	16.5	16.4	28.1	22.8	14.7	11.8	10.7	16.4	16.6
Վոտայք Kotayk	7610	6907	5067	5386	6133	15.5	14.8	14.2	25.1	17.2	11.6	10.2	7.2	13.5	10.6
Շիրակ Shirak	21801	21847	19081	18531	21915	24.2	23.4	25.6	28.9	26.8	52.8	44.4	48.7	53.4	58.5
Սյունիք Syunik	12924	14756	11436	9629	11778	23.0	13.9	8.9	24.2	26.0	29.7	19.9	9.8	23.3	30.6
Վայոց ձոր Vayots Dzor	1470	1812	1516	1416	1394	15.5	16.6	16.4	24.6	24.7	2.3	3.0	2.5	3.5	3.5
Տավուշ Tavush	3490	3189	4131	4038	4341	17.3	18.5	12.6	24.5	23.7	6.0	5.9	4.5	9.9	10.0

Աղյուսակ 3.4.
Table 3.4.

Կարտոֆիլի ցանքատարածություններ, միջին բերքատվություն և համախառն բերք, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի*
Sown areas, average yield and gross production of potato, by marzes and Yerevan city *

	Ցանքատարածությունները (հա) Sown area (hectare)					Բերքատվությունը (ց/հա)** Yield (centner/hectare)**					Համախառն բերքը (հազ.տոննա) Gross production (thousand tons)				
	2008	2009	2010	2011	2012	2008	2009	2010	2011	2012	2008	2009	2010	2011	2012
ՀՀ ընդամենը Total in RA	34298	31998	28362	28675	31243	188.7	184.4	170.1	194.3	206.7	648.6	593.6	482.0	557.3	647.2
<i>այդ թվում՝ of which</i>															
ք. Երևան Yerevan	90	95	72	70	93	139.4	146.3	235.1	228.9	225.8	1.3	1.4	1.7	1.6	2.1
Արագածոտն Aragatsotn	1703	1568	1565	1567	1569	199.8	218.2	219.0	231.2	243.0	34.0	34.2	34.3	36.2	38.1
Արարատ Ararat	1037	905	796	802	896	308.5	317.6	303.8	305.5	306.8	32.8	28.9	24.3	24.5	27.5
Արմավիր Armavir	1875	1453	1230	1320	1567	335.7	342.5	262.5	323.8	325.8	63.5	53.2	32.3	42.8	52.3
Գեղարքունիք Gegharkunik	15589	14742	12938	13498	14524	178.3	172.5	180.1	189.3	203.3	278.0	254.3	233.1	255.5	295.2
Լոռի Lori	4655	4543	3847	3458	3712	117.1	121.1	82.7	112.6	146.7	54.5	55.0	31.8	38.9	54.5
Կոտայք Kotayk	841	830	777	703	843	206.1	193.7	180.9	225.5	206.9	17.3	16.1	14.1	15.9	17.5
Շիրակ Shirak	4590	3997	3362	3667	4148	228.5	224.5	206.3	248.0	248.4	104.9	89.7	69.3	91.0	103.0
Սյունիք Syunik	1852	1803	1648	1677	1703	179.8	179.5	143.5	164.7	174.4	33.3	32.4	23.6	27.6	29.7
Վայոց ձոր Vayots Dzor	214	174	179	182	187	164.4	164.6	165.2	169.9	172.1	3.5	2.9	3.0	3.1	3.2
Տավուշ Tavush	1852	1888	1948	1731	2001	137.5	135.0	76.0	116.6	119.7	25.5	25.5	14.5	20.2	24.1

Աղյուսակ 3.5.

Table 3.5.

Բանջարանցային մշակաբույսերի ցանքատարածություններ, միջին բերքատվություն և համախառն բերք, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի*
 Sown areas, average yield and gross production of vegetable crops, by marzes and Yerevan city*

	Ցանքատարածությունները (հա) Sown area (hectare)					Բերքատվությունը (ց/հա)** Yield (centner/hectare)**					Համախառն բերքը (հազ.տոննա) Gross production (thousand tons)				
	2008	2009	2010	2011	2012	2008	2009	2010	2011	2012	2008	2009	2010	2011	2012
ՀՀ ընդամենը Total in RA	24219	23914	23506	25010	25211	321.4	327.1	294.2	306.7	325.0	825.3	819.8	707.6	787.1	849.0
<i>այդ թվում՝ of which</i>															
ք. Երևան Yerevan	545	519	306	110	319	148.8	115.4	122.8	141.9	129.8	8.1	6.0	3.7	1.6	4.1
Արագածոտն Aragatsotn	885	802	804	978	978	289.9	315.9	274.7	275.7	320.3	25.7	25.3	22.1	27.0	31.3
Արարատ Ararat	6021	6181	6427	6826	6406	401.8	420.4	412.7	412.2	453.1	265.1	266.5	269.0	285.3	305.0
Արմավիր Armavir	8453	8502	8172	8781	8790	397.8	391.4	315.2	331.9	361.8	360.0	363.5	270.4	307.0	331.8
Գեղարքունիք Gegharkunik	2080	1658	1670	1845	2074	271.7	309.5	308.8	306.1	300.5	56.5	51.3	51.6	56.5	62.3
Լոռի Lori	1386	1384	1311	1359	1359	131.1	133.0	97.3	123.5	132.6	18.1	18.4	12.6	16.8	18.0
Վոտայք Kotayk	1344	1338	1193	1237	1356	226.3	206.2	176.3	178.2	167.2	30.4	27.6	21.0	22.1	22.8
Շիրակ Shirak	1212	1217	1283	1523	1486	238.4	238.6	220.5	254.9	272.8	28.9	29.0	28.3	38.8	40.6
Սյունիք Syunik	929	953	965	972	978	192.2	183.2	156.9	162.3	169.8	17.9	17.5	15.1	15.8	16.6
Վայոց ձոր Vayots Dzor	465	399	432	438	454	135.3	156.8	149.3	152.2	147.0	6.3	6.3	6.5	6.6	6.7
Տավուշ Tavush	899	961	943	941	1011	92.4	87.1	77.4	102.0	95.7	8.3	8.4	7.3	9.6	9.8

Աղյուսակ 3.6.
Table 3.6.

Բոստանային մշակաբույսերի ցանքատարածություններ, միջին բերքատվություն և համախառն բերք, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի*
Sown areas, average yield and gross production of melons, by marzes and Yerevan city*

	Ցանքատարածությունները (հա) Sown area (hectare)					Բերքատվությունը (ց/հա)** Yield (centner/hectare)**					Համախառն բերքը (հազ.տոննա) Gross production (thousand tons)				
	2008	2009	2010	2011	2012	2008	2009	2010	2011	2012	2008	2009	2010	2011	2012
ՀՀ ընդամենը Total in RA	5446	6163	4476	5764	5128	334.5	350.6	296.0	313.8	399.9	182.2	216.1	132.5	180.9	205.1
<i>այդ թվում՝ of which</i>															
ք. Երևան Yerevan	12	10	3	7	32	245.8	205.0	223.7	191.0	129.2	0.3	0.2	0.1	0.1	0.4
Արագածոտն Aragatsotn	159	165	178	158	158	377.4	366.8	367.0	365.0	394.9	6.0	6.0	6.5	5.8	6.3
Արարատ Ararat	1242	1709	1404	1482	1380	402.4	393.8	378.8	394.5	467.3	50.0	67.3	53.2	58.5	64.5
Արմավիր Arnavir	3917	4133	2781	4016	3438	316.4	340.0	254.7	284.5	382.1	123.9	140.5	70.8	114.3	131.4
Գեղարքունիք Gegharkunik	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Լոռի Lori	7	8	9	9	10	100.0	94.4	22.4	24.6	30	0.1	0.1	0.0	0.0	0.0
Կոտայք Kotayk	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Շիրակ Shirak	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Սյունիք Syunik	1	-	0	0	-	60.0	-	0.0	0.0	-	0.0	-	0.0	0.0	-
Վայոց ձոր Vayots Dzor	18	17	18	19	19	172.8	153.4	149.0	159.5	160.5	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3
Տավուշ Tavush	90	121	83	73	91	172.4	137.9	191.4	264.2	246.3	1.6	1.7	1.6	1.9	2.2

Աղյուսակ 3.7.
Table 3.7.

Պտղի և հատապտղի տարածություններ, միջին բերքատվություն և համախառն բերք, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի*
Areas, average yield and gross production of fruit and berries, by marzes and Yerevan city*

	Տարածությունները (հա) Sown area (hectare)					Բերքատվությունը (ց/հա)** Yield (centner/hectare)**					Համախառն բերքը (հազ.տոննա) Gross production (thousand tons)				
	2008	2009	2010	2011	2012	2008	2009	2010	2011	2012	2008	2009	2010	2011	2012
ՀՀ ընդամենը Total in RA	36748	36959	37710	37149	39285	101.2	104.4	39.2	73.5	97.0	317.8	332.2	128.5	239.4	331.7
<i>այդ թվում՝ of which</i>															
ք. Երևան Yerevan	1327	1328	1327	1327	1327	54.7	38.7	22.3	34.5	42.5	7.2	5.1	2.9	4.6	5.6
Արագածոտն Aragatsotn	4711	5176	5212	4882	6486	131.9	130.8	42.7	61.8	120.3	57.5	64.9	21.3	29.0	67.4
Արարատ Ararat	7209	7096	7112	6972	7299	141.1	146.6	79.6	116.4	130.8	91.1	92.8	50.9	75.7	86.4
Արմավիր Armavir	7896	7622	8207	8216	7729	129.1	174.1	18.0	107.5	142.5	68.8	88.1	9.5	60.3	81.5
Գեղարքունիք Gegharkunik	1426	1426	1426	1485	1488	163.6	154.3	154.6	167.3	177.8	22.1	21.0	21.0	23.3	24.8
Լոռի Lori	2346	2420	2433	2435	2571	30.5	28.1	4.6	16.7	27.1	6.2	5.9	1.0	3.6	6.3
Կոտայք Kotayk	4284	4351	4476	4188	4690	69.3	58.2	18.8	35.7	45.0	26.4	22.2	8.6	13.7	18.6
Շիրակ Shirak	464	450	456	441	494	50.4	78.4	37.8	77.4	134.7	2.2	3.5	1.7	3.4	6.3
Սյունիք Syunik	2590	2588	2587	2586	2586	84.8	58.4	12.6	48.2	53.2	20.0	13.8	3.0	11.6	13.0
Վայոց ձոր Vayots Dzor	2156	2154	2124	2141	2143	29.6	21.9	14.1	17.6	26.3	5.6	4.1	2.6	3.3	5.0
Տավուշ Tavush	2339	2348	2350	2476	2472	53.1	50.1	27.2	48.2	74.9	10.7	10.8	6.0	10.9	16.8

Աղյուսակ 3.8.
Table 3.8.

Խաղողի տարածություններ, միջին բերքատվություն և համախառն բերք, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի*
Areas, average yield and gross production of grapes, by marzes and Yerevan city*

	Տարածությունները (հա) Sown area (hectare)					Բերքատվությունը (գ/հա)** Yield (centner/hectare)**					Համախառն բերքը (հազ.տոննա) Gross production (thousand tons)				
	2008	2009	2010	2011	2012	2008	2009	2010	2011	2012	2008	2009	2010	2011	2012
ՀՀ ընդամենը Total in RA	16796	16480	17373	16288	17415	128.0	144.9	151.5	158.0	151.3	185.8	208.6	222.9	229.6	241.4
<i>այդ թվում՝ of which</i>															
ք. Երևան Yerevan	612	612	612	612	612	68.3	40.8	54.1	65.4	67.0	4.2	2.5	3.3	4.0	4.1
Արագածոտն Aragatsotn	1934	1566	1571	1148	1694	53.0	76.5	79.0	107.8	88.0	10.1	11.6	12.0	12.3	14.1
Արարատ Ararat	4853	4978	4992	4881	5120	183.6	196.5	203.0	204.2	199.4	81.3	88.2	93.3	94.7	100.3
Արմավիր Armavir	6486	6490	7379	6863	7033	165.4	179.3	186.3	183.5	176.2	80.1	91.6	97.5	99.6	103.4
Գեղարքունիք Gegharkunik	-	-	-	-	1.0	-	-	-	-	20.0	-	-	-	-	0.0
Լոռի Lori	64	64	64	64	64	29.9	19.8	18.9	20.3	25.8	0.2	0.1	0.1	0.1	0.2
Կոտայք Kotayk	393	349	362	290	403	4.7	8.1	10.4	17.2	17.1	0.2	0.3	0.4	0.5	0.5
Շիրակ Shirak	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Սյունիք Syunik	184	184	185	185	185	54.7	56.8	49.0	50.5	62.1	1.0	1.0	0.9	0.9	1.1
Վայոց ձոր Vayots Dzor	925	925	895	889	928	32.5	40.9	47.1	51.0	49.8	2.4	3.0	3.8	4.2	4.4
Տավուշ Tavush	1345	1312	1313	1356	1375	48.0	78.4	88.5	98.6	97.2	6.3	10.3	11.6	13.3	13.3

Աղյուսակ 3.9.

Table 3.9.

ha

hectare

Մտրելիներով և մկնանման կրծողներով վարակված տարածություններ, ըստ մարզերի, Երևան քաղաքի և հետազոտված հողատեսքերի, 2011թ.

Infected areas by locusts and rodents by marzes, Yerevan city and observed types of land, 2011

1	2	որոնցից՝ վարակված են of which infected with		այդ թվում՝ ըստ հողատեսքերի including by types of land														
				վարելահող arable land		բազմամյա տնկարկներ perennial seedling		խոտհարքներ hayfield		արոտավայրեր pasture		անօգտագործելի հողեր unusable land						
				ընդամենը total	որոնցից՝ վարակված են of which infected with		ընդամենը total	որոնցից՝ վարակված են of which infected with		ընդամենը total	որոնցից՝ վարակված են of which infected with		ընդամենը total	որոնցից՝ վարակված են of which infected with				
					մտրելի- ներով locusts	մկնա- նման կրծող- ներով rodents		մտրելի- ներով locusts	մկնա- նման կրծող- ներով rodents		մտրելի- ներով locusts	մկնա- նման կրծող- ներով rodents		մտրելի- ներով locusts	մկնա- նման կրծող- ներով rodents			
ՀՀ ընդամենը Total in RA	155074	51108	103966	70243	22490	47753	23959	6470	17489	30919	11451	19468	21811	7298	14513	8142	3399	4743
ք. Երևան Yerevan	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Արագածոտն Aragatsotn	15600	3218	12382	7332	1480	5852	2368	480	1888	2199	733	1466	3227	470	2757	474	55	419
Արարատ Ararat	23092	8893	14199	12551	5534	7017	6477	1481	4996	2881	1587	1294	995	291	704	188	-	188
Արմավիր Armavir	23248	6839	16409	11737	3519	8218	7025	1676	5349	2129	685	1444	730	390	340	1627	569	1058
Գեղարքունիք Gegharkunik	8224	2415	5809	2583	1370	1213	-	-	-	3119	860	2259	2244	145	2099	278	40	238
Լոռի Lori	10212	1410	8802	3457	270	3187	215	-	215	5843	765	5078	370	345	25	327	30	297
Կոտայք Kotayk	20665	7695	12970	10775	3060	7715	4040	1500	2540	5090	2765	2325	760	370	390	-	-	-
Շիրակ Shirak	17822	6146	11676	11365	3432	7933	5	-	5	735	380	355	5181	1909	3272	536	425	111
Սյունիք Syunik	15356	7363	7993	4740	1628	3112	-	-	-	3977	2165	1812	3889	1989	1900	2750	1581	1169
Վայոց ձոր Vayots Dzor	9310	3809	5501	2106	1120	986	1612	577	1035	1985	595	1390	2385	1048	1337	1222	469	753
Տավուշ Tavush	11545	3320	8225	3597	1077	2520	2217	756	1461	2961	916	2045	2030	341	1689	740	230	510

Տանտնտեսության Գյուղատնտեսական արտադրանքի արդյունավետությունը մեծապես կախված է բույսերի պաշտպանության միջոցառումներից, որոնց արդյունքների գնահատման ցուցանիշներից են հանդիսանում՝ մտրելիների և մկնանման կրծողների զանգվածային բազմացումն ու տարածվածությունը, մկնանման կրծողների բների քանակն ու մտրելիների ասկայությունն ըստ հողատեսքերի, որոնց վերաբերյալ տվյալները տրամադրում է ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարությունը:

Notice: Efficiency of agricultural product mostly depends on the plant protection measures, which are estimated by the indicators such as mass reproduction and occurrence of locusts and rodents, the number of rodents' holes and the availability of locusts by types of land which provided by Ministry Agriculture of RA.

Աղյուսակ 3.10.

Table 3.10.

Սորեխներով և մկնանման կրծողներով վարակված տարածություններ, ըստ մարզերի, Երևան քաղաքի և հետազոտված հողատեսքերի, 2012թ.
 Infected areas by locusts and rodents by marzes, Yerevan city and observed types of land, 2012

ha
 hectare

1	2	որոնցից՝ վարակված են of which infected with		այդ թվում՝ ըստ հողատեսքերի including by types of land														
				վարելահող arable land		բազմամյա տնկարկներ perennial seedling			խոտհարքներ hayfield			արոտավայրեր pasture			անօգտագործելի հողեր unusable land			
				ընդա- մենը total	որոնցից՝ վարակված են of which infected with		ընդա- մենը total	որոնցից՝ վարակված են of which infected with		ընդա- մենը total	որոնցից՝ վարակված են of which infected with		ընդա- մենը total	որոնցից՝ վարակված են of which infected with		ընդա- մենը total	որոնցից՝ վարակված են of which infected with	
					մորեխ- ներով locusts	մկնա- նման կրծող- ներով rodents		մորեխ- ներով locusts	մկնա- նման կրծող- ներով rodents		մորեխ- ներով locusts	մկնա- նման կրծող- ներով rodents		մորեխ- ներով locusts	մկնա- նման կրծող- ներով rodents		մորեխ- ներով locusts	մկնա- նման կրծող- ներով rodents
ՀՀ ընդամենը Total in RA	189088	48241	140847	124880	26788	98092	26199	4515	21684	21573	8197	13376	11250	6078	5172	5186	2663	2523
ք. Երևան Yerevan	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Արագածոտն Aragatsotn	23918	4720	19198	16137	2030	14107	3541	627	2914	2596	674	1922	1389	1279	110	255	110	145
Արարատ Ararat	23999	4763	19236	13595	3060	10535	7263	1023	6240	2428	670	1758	550	-	550	163	10	153
Արմավիր Armavir	23338	5267	18071	11515	2275	9240	7249	1265	5984	2415	813	1602	1070	280	790	1089	634	455
Գեղարքունիք Gegharkunik	14165	3334	10831	9842	1810	8032	18	8	10	2379	850	1529	1906	656	1250	20	10	10
Լոռի Lori	19549	5765	13784	12745	2930	9815	330	120	210	5834	2450	3384	180	165	15	460	100	360
Կոտայք Kotayk	16545	4405	12140	13548	3730	9818	2317	485	1832	460	90	370	180	100	80	40	-	40
Շիրակ Shirak	25309	9142	16167	22875	6813	16062	-	-	-	806	701	105	1298	1298	-	330	330	-
Սյունիք Syunik	18197	5308	12889	12509	1345	11164	1038	602	436	1861	1239	622	1723	1226	497	1066	896	170
Վայոց ձոր Vayots Dzor	10391	3172	7219	4160	1225	2935	1255	150	1105	1348	425	923	2177	899	1278	1451	473	978
Տավուշ Tavush	13677	2365	11312	7954	1570	6384	3188	235	2953	1446	285	1161	777	175	602	312	100	212

Աղյուսակ 3.11.
Table 3.11.

Մկնանման կրծողների բների քանակը դրանց դեմ պայքարի միջոցառումների իրականացումից առաջ և հետո, ըստ մարզերի, Երևան քաղաքի և հողատեսքերի, 2011թ.

Number of rodents' holes as a result of conducting the combating measures by marzes, Yerevan city and types of land, 2011

	Մկնանման կրծողներով վարակված տարածքը, ընդամենը, հա Areas infected with rodents, total, hectare	Ըստ հողատեսքերի մկնանման կրծողների գործող բների քանակը 1 հեկտարում, հատ Rodents functioning holes per hectare by types of land, unit										
		վարելահող arable land		բազմամյա տնկարկներ perennial seedling		խոտհարքներ hayfield		արոտավայրեր pasture		անօգտագործելի հողեր unusable land		
		պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
ՀՀ ընդամենը Total in RA	103966	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
ք. Երևան Yerevan	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Արագածոտն Aragatsotn	12382	193	-	316	-	295	35	774	70	92	-	
Արարատ Ararat	14199	148	-	160	-	155	-	108	-	131	-	
Արմավիր Armavir	16409	207	-	212	-	46	-	-	-	511	-	
Գեղարքունիք Gegharkunik	5809	210	-	-	-	885	75	733	57	166	-	
Լոռի Lori	8802	130	-	126	-	195	37	-	-	89	-	
Կոտայք Kotayk	12970	202	-	152	-	123	-	71	-	-	-	
Շիրակ Shirak	11676	99	-	-	-	69	-	100	-	-	-	
Սյունիք Syunik	7993	274	-	-	-	485	73	585	64	447	-	
Վայոց ձոր Vayots Dzor	5501	65	-	67	-	78	-	59	-	72	-	
Տավուշ Tavush	8225	83	-	85	-	83	-	83	-	55	-	

Աղյուսակ 3.12.
Table 3.12.

Մկնանման կրծողների բների քանակը դրանց դեմ պայքարի միջոցառումների իրականացումից առաջ և հետո, ըստ մարզերի, Երևան քաղաքի և հողատեսքերի, 2012թ.

Number of rodents' holes as a result of conducting the combating measures by marzes, Yerevan city and types of land, 2012

	Մկնանման կրծողներով վարակված տարածքը, ընդամենը, հա Areas infected with rodents, total, hectare	Ըստ հողատեսքերի մկնանման կրծողների գործող բների քանակը 1 հեկտարում, հատ Rodents functioning holes per hectare by types of land, unit									
		վարելահող arable land		բազմամյա սնկարկներ perennial seedling		խոտհարքներ hayfield		արոտավայրեր pasture		անօգտագործելի հողեր unusable land	
		պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating
ՀՀ ընդամենը Total in RA	140847	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
ք. Երևան Yerevan	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Արագածոտն Aragatsotn	19198	97	18	98	17	83	-	-	-	41	-
Արարատ Ararat	19236	23	-	25	-	31	-	-	-	-	-
Արմավիր Armavir	18071	126	14	37	-	18	-	15	-	46	-
Գեղարքունիք Gegharkunik	10831	93	11	-	-	54	-	63	-	-	-
Լոռի Lori	13784	129	18	89	-	109	-	-	-	81	-
Կոտայք Kotayk	12140	70	9	44	-	67	-	-	-	-	-
Շիրակ Shirak	16167	58	11	-	-	-	-	-	-	-	-
Սյունիք Syunik	12889	135	12	-	-	89	-	96	-	-	-
Վայոց ձոր Vayots Dzor	7219	14	-	23	-	26	-	15	-	13	-
Տավուշ Tavush	11312	31	-	26	-	37	-	33	-	-	-

Աղյուսակ 3.13.
Table 3.13.

Մորեխների առկայությունը դրանց դեմ պայքարի միջոցառումների իրականացումից առաջ և հետո, ըստ մարզերի, Երևան քաղաքի և հողատեսքերի, 2011թ.¹

Availability of locusts as a result of conducting the combating measures by marzes, Yerevan city and types of land, 2011¹

	Մորեխներով վարակված տարածքը, ընդամենը, հա Areas infected with locusts, total, hectare	Ըստ հողատեսքերի մորեխների առկայությունը 1 քառ.մետր, հատ Availability of locusts per square meter by types of land, unit										Միջոցառումների միջին արդյունավետությունը, % Average effectiveness, %	
		վարելահող arable land		բազմամյա տնկարկներ perennial seedling		խոտհարքներ hayfield		արոտավայրեր pasture		անօգտագործելի հողեր unusable land			
		պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating		
ՀՀ ընդամենը Total in RA	51108	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
ք. Երևան Yerevan	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Արագածոտն Aragatsotn	3218	1-4	-	1-4	-	2-4	-	1-4	-	1-4	-	-	-
Արարատ Ararat	8893	17-22	2-3	1-6	-	1-5	-	-	-	-	-	-	86-88
Արմավիր Armavir	6839	1-5	-	1-4	-	5	-	1-4	-	1-5	-	-	-
Գեղարքունիք Gegharkunik	2415	15-25	-	-	-	17-27	-	2-4	-	3	-	-	-
Լոռի Lori	1410	1-4	-	-	-	1-4	-	1-5	-	1-3	-	-	-
Վոտայք Kotayk	7695	1-5	-	1-5	-	1-5	-	4	-	-	-	-	-
Շիրակ Shirak	6146	1-4	-	-	-	9	-	1-8	-	2-8	-	-	-
Սյունիք Syunik	7363	1	-	2	-	2	-	2-3	-	1-4	-	-	-
Վայոց ձոր Vayots Dzor	3809	2-8	-	2	-	2-7	-	1-6	-	1-3	-	-	-
Տավուշ Tavush	3320	4-11	-	2	-	2	-	2	-	-	-	-	-

¹ 1 քառակուսի մետրի վրա մինչև 7 վնասակար (խտայական) մորեխների առկայության դեպքում պայքարի միջոցառումների իրականացում չի նախատեսվում:
It's not foreseen to conduct combating measures in presence of up to 7 harmful (Italian) locusts per 1 square meter.

Աղյուսակ 3.14.

Table 3.14.

Մորեխների առկայությունը դրանց դեմ պայքարի միջոցառումների իրականացումից առաջ և հետո
ըստ մարզերի, Երևան քաղաքի և հողատեսքերի, 2012թ.¹

Availability of locusts as a result of conducting the combating measures by marzes, Yerevan city and types of land, 2012¹

	Մորեխներով վարակված տարածքը, ընդամենը, հա Areas infected with locusts, total, hectare	Ըստ հողատեսքերի մորեխների առկայությունը 1 քառ.մետր, հատ Availability of locusts per square meter by types of land, unit										Միջոցառումների միջին արդյունավետությունը, % Average effectiveness, %	
		վարելահող arable land		բազմամյա տնկարկներ perennial seedling		խոտհարքներ hayfield		արոտավայրեր pasture		անօգտագործելի հողեր unusable land			
		պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating		
ՀՀ ընդամենը Total in RA	48241	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
ք. Երևան Yerevan	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Արագածոտն Aragatsotn	4720	14-20	2-3	-	-	9-15	1-2	5-8	0-1	4-5	-	-	85-89
Արարատ Ararat	4763	1-30	0-3	15-20	1-2	20-25	2-3	17-30	2-3	1-3	-	-	88-90
Արմավիր Armavir	5267	2-8	-	6-8	-	5-6	-	7-8	-	8-9	-	-	-
Գեղարքունիք Gegharkunik	3334	2-3	-	-	-	3-4	-	3-5	-	1-3	-	-	-
Լոռի Lori	5765	1-4	-	-	-	2-3	-	3-4	-	1-2	-	-	-
Կոտայք Kotayk	4405	17-23	1-2	2-4	-	2-5	-	-	-	-	-	-	93
Շիրակ Shirak	9142	17-18	1-2	-	-	1-3	-	1-3	-	-	-	-	87-88
Սյունիք Syunik	5308	1-3	-	17-19	1-2	1-5	-	1-6	-	2-4	-	-	86-90
Վայոց ձոր Vayots Dzor	3172	21-27	2-3	19-24	2-3	3-7	-	1-6	-	2-5	-	-	89-91
Տավուշ Tavush	2365	2-3	-	2-3	-	2-5	-	3-5	-	1-2	-	-	-

¹ 1 քառակուսի մետրի վրա մինչև 7 վնասակար (խոտական) մորեխների առկայության դեպքում պայքարի միջոցառումների իրականացում չի նախատեսվում:
It's not foreseen to conduct combating measures in presence of up to 7 harmful (Italian) locusts per 1 square meter.

**Ագրոոդերևութաբանական տեղեկատվություն
(2013թ. ապրիլ - հունիս)**

Ապրիլին օդի միջին ամսական ջերմաստիճանը հանրապետության շրջանների մեծ մասում եղել է նորմայից բարձր՝ 1-2 աստիճանով: Ամսվա առավելագույն ջերմաստիճանը շրջանների մեծ մասում դիտվել է ապրիլի 8-9-ն ընկած ժամանակահատվածում. Սյունիքի հովիտներում գրանցվել է +31...+33, Արարատյան դաշտում՝ +27...+30, Տավուշում՝ +24...+28, Արագածոտնի և Սյունիքի նախալեռներում՝ +22...+27, Լոռում՝ +24...+26, Շիրակում, Գեղարքունիքում, Կոտայքում, Արագածոտնի և Վայոց ձորի լեռնային շրջաններում՝ +17...+23 աստիճան: Նվազագույն ջերմաստիճանը հանրապետության շրջանների մեծ մասում դիտվել է ապրիլի 24-25-ն ընկած ժամանակահատվածում. Շիրակում, Կոտայքում, Գեղարքունիքում, Արագածոտնի և Վայոց ձորի լեռնային շրջաններում գրանցվել է -2...-6, Լոռում՝ -3... +1, Արագածոտնի նախալեռներում և Տավուշում՝ -1... +2, Սյունիքի նախալեռներում և Արարատյան դաշտում՝ -1... +4, Սյունիքի հովիտներում՝ +2... +5 աստիճան:

Ամսական տեղումների քանակը Տավուշում կազմել է նորմայի 86-90%, Արարատյան դաշտում՝ 77-196%, Արագածոտնում՝ 70-108%, Լոռում՝ 68-129%, Շիրակում՝ 65-110%, Սյունիքում՝ 53-98%, Կոտայքում՝ 53-64%, Գեղարքունիքում՝ 29-106%:

Ամսվա ընթացքում շարունակվել են գյուղատնտեսական աշխատանքները: Եղանակային պայմանները նպաստավոր են եղել այն իրականացնելու համար:

Մայիսին օդի միջին ամսական ջերմաստիճանը հանրապետությունում եղել է նորմայի սահմաններում՝ դրական և բացասական շեղումներով: Ամսվա առավելագույն ջերմաստիճանը հանրապետության շրջանների մեծ մասում դիտվել է մայիսի 24-ին. Սյունիքի հովիտներում և Արարատյան դաշտում գրանցվել է +29...+33, Տավուշում՝ +24...+28, Արագածոտնի նախալեռներում և Լոռում՝ +21...+26, Սյունիքի նախալեռներում, Շիրակում, Գեղարքունիքում, Կոտայքում, Արագածոտնի և Վայոց ձորի լեռնային շրջաններում՝ +20...+25 աստիճան: Նվազագույն ջերմաստիճանը հանրապետության շրջանների մեծ մասում դիտվել է մայիսի 14-ին. Շիրակում, Կոտայքում, Գեղարքունիքում, Արագածոտնի և Վայոց ձորի լեռնային շրջաններում գրանցվել է +1...+5, Սյունիքի նախալեռներում՝ +3...+8, Արագածոտնի նախալեռներում և Լոռում՝ +6...+11, Տավուշում և Արարատյան դաշտում՝ +7...+12, Սյունիքի հովիտներում՝ +8...+13 աստիճան:

Ամսական տեղումների քանակը Արարատյան դաշտում կազմել է նորմայի 114-168%, Գեղարքունիքում՝ 98-150%, Տավուշում՝ 89-140%, Սյունիքում՝ 88-142%, Արագածոտնում՝ 88-132%, Լոռում՝ 87-127%, Շիրակում՝ 80-93%, Կոտայքում՝ 73-117%:

Ամսվա ընթացքում շարունակվել են գյուղատնտեսական աշխատանքները: Եղանակային պայմանները խանգարել և դժվարեցրել են դաշտային աշխատանքների իրականացմանը: Մայիսի 12-ին դիտված առատ կարկուտը Արմավիրի և Աշտարակի մի շարք գյուղերում մեծ վնաս է հասցրել գյուղատնտեսական մշակաբույսերին:

Հունիսին օդի միջին ամսական ջերմաստիճանը հանրապետությունում եղել է նորմայից բարձր՝ 1-1.5 աստիճանով: Ամսվա առավելագույն ջերմաստիճանը հանրապետության շրջանների մեծ մասում դիտվել է հունիսի 30-ին. Սյունիքի հովիտներում և Արարատյան դաշտում գրանցվել է +33...+36, Տավուշում՝ +29...+34, Արագածոտնի նախալեռներում՝ +27...+32, Լոռում և Սյունիքի նախալեռներում՝ +26...+29, Շիրակում, Գեղարքունիքում, Կոտայքում, Արագածոտնի և Վայոց ձորի լեռնային շրջաններում՝ +23...+27 աստիճան: Ամսվա ամենացածր ջերմաստիճանը հանրապետության շրջանների մեծ մասում դիտվել է հունիսի 22-ին. Շիրակում, Կոտայքում, Գեղարքունիքում, Արագածոտնի և Վայոց ձորի լեռնային շրջաններում գրանցվել է +2...+7, Սյունիքի նախալեռներում և Լոռում՝ +5...+10, Տավուշում՝ +6...+11, Արագածոտնի նախալեռներում՝ +8...+11, Արարատյան դաշտում և Սյունիքի հովիտներում՝ +9...+13 աստիճան:

Ամսական տեղումների քանակը Սյունիքում կազմել է նորմայի 80-170%, Լոռում՝ 68-113%, Շիրակում՝ 57-101%, Արագածոտնում՝ 57-82%, Տավուշում՝ 55-91%, Կոտայքում՝ 38-80%, Արարատյան դաշտում՝ 34-155%, Գեղարքունիքում՝ 27-104%:

Եղանակային պայմանները ոչ միշտ են նպաստավոր եղել դաշտային աշխատանքները իրականացնելու համար, ժամանակ առ ժամանակ դիտվել են տեղումներ:

Agro – meteorological information

(April – June 2013)

In the most regions of Republic the average monthly air temperature in April was over the norm by 1-2 degrees. The maximal temperature of the month in the most regions of the Republic was observed on 8-9 of April: in Syunik valleys it was +31...+33, in Ararat valley +27...+30, in Tavush +24...+28, sub-mountain regions of Aragatsotn and of Syunik +22...+27, in Lori +24...+26, in Shirak, Gegharkunik, Kotayk, mountain regions of Aragatsotn and Vayots dzor +17...+23 degrees. The minimal temperature in the most regions of the Republic was observed on 24-25 of April: in Shirak, Kotayk, Gegharkunik, mountain regions of Aragatsotn and Vayots dzor it was -2...-6, in Lori -3...+1, in sub-mountain regions of Aragatsotn and Tavush -1...+2, in sub-mountain regions of Syunik and Ararat valley -1...+4, in Syunik valleys +2...+5 degrees.

The amount of monthly precipitation made up 77-196% of norm in Ararat valley, 70-108% in Aragatsotn, 68-129% in Lori, 65-110% in Shirak, 53-98% in Syunik, 53-64% in Kotayk, 29-106% in Gegharkunik, 86-90% in Tavush.

During the month the agricultural works were continued. The weather conditions were favourable for implementation of these work.

In the Republic the average monthly air temperature in May was in norm. The maximal temperature of the month in the most regions of the Republic was observed on 24 of May: in Syunik valleys and Ararat valley it was +29...+33, in Tavush +24...+28, in sub-mountain regions of Aragatsotn and Lori +21...+26, in sub-mountain regions of Syunik, Shirak, Gegharkunik, Kotayk, mountain regions of Aragatsotn and Vayots dzor +20...+25 degrees. The minimal temperature in the most regions of the Republic was observed on 14 of May: in Shirak, Kotayk, Gegharkunik, mountain regions of Aragatsotn and Vayots dzor it was +1...+5, in sub-mountain regions of Syunik +3...+8, in sub-mountain regions of Aragatsotn and Lori +6...+11, in Tavush and Ararat valley +7...+12, in Syunik valleys +8...+13 degrees.

The amount of monthly precipitation made up 114-168% of norm in Ararat valley, 98-150% in Gegharkunik, 89-140% in Tavush, 88-142% in Syunik, 88-132% in Aragatsotn, 87-127% in Lori, 80-93% in Shirak, 73-117% in Kotayk.

During the month the agricultural works were continued. The weather conditions created obstacles and difficulties for field work implementation. The hail on 12 of May damaged the most agricultural crops in many villages of Armavir and Ashtarak.

In the Republic the average monthly air temperature in June was over the norm by 1-1.5 degrees. The maximal temperature of the month in the most regions of the Republic was observed on 30 of June: in Syunik valleys and Ararat valley it was +33...+36, in Tavush +29...+34, in sub-mountain regions of Aragatsotn +27...+32, in Lori and sub-mountain regions of Syunik +26...+29, in Shirak, Gegharkunik, Kotayk, in mountain regions of Aragatsotn and Vayots dzor +23...+27 degrees. The minimal temperature of the month in the most regions of the Republic was observed on 22 of June: in Shirak, Kotayk, Gegharkunik, in mountain regions of Aragatsotn and Vayots dzor it was +2...+7, in sub-mountain regions of Syunik and Lori +5...+10, in Tavush +6...+11, in sub-mountain regions of Aragatsotn +8...+11, in Ararat valley and Syunik valleys +9...+13 degrees.

The amount of monthly precipitation made up 27-104% of norm in Gegharkunik, 34-155% in Ararat valley, 38-80% in Kotayk, 55-91% in Tavush, 57-82% in Aragatsotn, 57-101% in Shirak, 68-113% in Lori, 80-170% in Syunik.

The weather conditions not always were favourable for implementation of field work, precipitations were observed from time to time.

Աղյուսակ 3.15.
Table 3.15.

Խոշոր եղջերավոր անասունների գլխաքանակը հունվարի 1-ի դրությամբ, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի*
Number of cattle as of January 1, by marzes and Yerevan city*

գլուխ
head

	2010	2011	2012	2013
ՀՀ ընդամենը Total in RA	570 633	571 357	599 243	661 003
<i>այդ թվում՝</i> <i>of which</i>				
ք. Երևան Yerevan	2 259	1 691	2 523	2 673
Արագածոտն Aragatsotn	70 157	70 781	75 702	85 161
Արարատ Ararat	41 171	41 204	41 434	44 225
Արմավիր Armavir	41 538	42 103	47 730	54 984
Գեղարքունիք Gegharkunik	101 910	95 880	98 486	112 265
Լոռի Lori	69 040	69 665	74 267	81 540
Կոտայք Kotayk	48 305	52 055	54 247	59 455
Շիրակ Shirak	95 934	96 717	99 683	105 729
Սյունիք Syunik	50 659	51 201	52 508	56 273
Վայոց ձոր Vayots Dzor	15 909	16 305	18 527	22 738
Տավուշ Tavush	33 751	33 755	34 136	35 960

Աղյուսակ 3.16.
Table 3.16.

Կովերի գլխաքանակը հունվարի 1-ի դրությամբ, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի *
Number of cows as of January 1, by marzes and Yerevan city*

գլուխ
head

	2010	2011	2012	2013
ՀՀ ընդամենը Total in RA	273 854	272 572	283 349	303 277
<i>այդ թվում՝</i> <i>of which</i>				
ք. Երևան Yerevan	1 323	1 124	1 146	1 166
Արագածոտն Aragatsotn	33 773	34 074	36 920	40 326
Արարատ Ararat	16 940	15 676	16 482	17 321
Արմավիր Armavir	16 498	16 518	18 212	19 972
Գեղարքունիք Gegharkunik	50 617	51 871	52 035	54 271
Լոռի Lori	35 138	33 648	36 143	39 127
Կոտայք Kotayk	24 164	24 614	26 004	27 434
Շիրակ Shirak	46 100	45 540	45 916	50 152
Սյունիք Syunik	25 265	25 313	25 727	26 742
Վայոց ձոր Vayots Dzor	7 716	7 863	8 326	9 576
Տավուշ Tavush	16 320	16 331	16 438	17 190

Աղյուսակ 3.17.
Table 3.17.

Խոզերի գլխաքանակը հունվարի 1-ի դրությամբ, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի*
Number of pigs as of January 1, by marzes and Yerevan city*

գլուխ
Head

	2010		2011		2012		2013	
	Խոզեր, ընդամենը Pigs, total	որից՝ մայր խոզեր of which sows	Խոզեր, ընդամենը Pigs, total	որից՝ մայր խոզեր of which sows	Խոզեր, ընդամենը Pigs, total	որից՝ մայր խոզեր of which sows	Խոզեր, ընդամենը Pigs, total	որից՝ մայր խոզեր of which sows
ՀՀ ընդամենը Total in RA	112 608	23 589	114 777	20 677	108 088	23 062	145 044	31 324
<i>այդ թվում՝ of which</i>								
ք. Երևան Yerevan	5 621	567	7 298	443	5 361	413	6 171	411
Արագածոտն Aragatsotn	9 557	2 348	10 519	2 203	9 513	4 414	10 513	4 942
Արարատ Ararat	15 279	3 142	12 473	2 747	12 032	2 784	18 120	4 015
Արմավիր Armavir	15 913	3 375	15 562	3 447	12 402	3 014	20 683	4 818
Գեղարքունիք Gegharkunik	8 416	2 359	8 541	1 863	7 973	1 682	11 912	2 606
Լոռի Lori	9 525	2 445	8 509	1 635	7 446	1 919	13 701	3 239
Կոտայք Kotayk	12 707	2 120	15 109	2 208	14 588	2 060	19 213	3 128
Շիրակ Shirak	14 528	3 058	13 517	2 814	15 272	2 806	15 703	3 296
Սյունիք Syunik	6 321	1 476	7 613	1 478	7 751	1 444	10 586	1 971
Վայոց ձոր Vayots Dzor	1 393	297	1 940	352	1 404	342	1 921	349
Տավուշ Tavush	13 348	2 402	13 696	1 487	14 346	2 184	16 521	2 549

Աղյուսակ 3.18.
Table 3.18.

Ոչխարների և այծերի զլխաքանակը հունվարի 1-ի դրությամբ, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի*
Number of sheep and goats as of January 1, by marzes and Yerevan city*

զլուխ
head

	2010					2011					2012					2013				
	Ոչխարներ և այծեր, ընդամենը Sheep and goats, total	Ոչխարներ և այծեր, ընդամենը Sheep and goats, total				Ոչխարներ և այծեր, ընդամենը Sheep and goats, total	Ոչխարներ և այծեր, ընդամենը Sheep and goats, total				Ոչխարներ և այծեր, ընդամենը Sheep and goats, total	Ոչխարներ և այծեր, ընդամենը Sheep and goats, total				Ոչխարներ և այծեր, ընդամենը Sheep and goats, total	այդ թվում՝ including			
		ոչխար- ների sheep	որից՝ մաքի- ների of which ewes	այծեր goats	որից՝ մայր այծեր of which nanny goats		ոչխար- ներ sheep	որից՝ մաքի- ների of which ewes	այծեր goats	որից՝ մայր այծեր of which nanny goats		ոչխար- ների sheep	որից՝ մաքի- ների of which ewes	այծեր goats	որից՝ մայր այծեր of which nanny goats		ոչխար- ների sheep	որից՝ մաքի- ների of which ewes	այծեր goats	որից՝ մայր այծեր of which nanny goats
ՀՀ ընդամենը Total in RA	511 029	481 342	345 106	29 687	22 567	532 515	503 624	341 691	28 891	21 971	590 214	561 634	389 928	28 580	22 364	674 731	645 711	454 305	29 020	21 403
այդ թվում՝ of which																				
ք. Երևան Yerevan	1 510	1 497	455	13	10	2 164	2 159	1 017	5	5	1 865	1 865	898 ⁰	-	-	1 984	1 984	872	-	-
Արագածոտն Aragatsotn	71 387	68 015	55 648	3 372	2 732	73 516	70 043	52 073	3 473	2 631	82 158	78 956	59 965	3 202	2 279	95 914	92 406	64 419	3 508	2 594
Արարատ Ararat	65 874	62 503	43 908	3 371	2 663	66 129	62 911	47 815	3 218	2 467	70 483	67 549	50 568	2 934	2 160	81 369	78 125	57 194	3 244	2 357
Արմավիր Armavir	58 858	58 381	42 916	477	299	61 341	60 892	45 050	449	300	71 033	70 406	51 242	627	454	92 485	91 897	65 131	588	307
Գեղարքունիք Gegharkunik	85 242	81 692	58 644	3 550	2 635	90 822	87 456	57 799	3 366	2 398	91 680	88 731	60 826	2 949	2 214	101 388	98 666	68 653	2 722	1 902
Լոռի Lori	28 515	26 524	19 340	1 991	1 349	28 747	26 943	4 504	1 804	1 404	28 746	26 740	18 199	2 006	1 551	32 190	30 101	21 417	2 089	1 588
Կոտայք Kotayk	35 192	31 530	24 098	3 662	2 894	35 788	32 414	23 063	3 374	2 837	40 979	37 730	27 816	3 249	2 545	44 247	41 111	32 754	3 136	2 579
Շիրակ Shirak	68 366	65 723	43 547	2 643	1 805	69 141	66 489	48 119	2 652	1 895	82 310	79 315	50 912	2 995	1 927	86 484	83 795	59 538	2 689	1 896
Սյունիք Syunik	64 964	62 112	39 651	2 852	2 103	73 186	70 309	45 810	2 877	1 963	86 284	82 848	51 792	3 436	2 409	101 559	98 094	62 786	3 465	2 370
Վայոց ձոր Vayots Dzor	16 966	10 921	8 374	6 045	4 832	17 107	11 072	9 195	6 035	5 134	19 530	14 013	9 826	5 517	4 772	21 377	15 422	12 272	5 955	4 587
Տավուշ Tavush	14 155	12 444	8 525	1 711	1 245	14 574	12 936	7 246	1 638	937	15 146	13 481	8 782	1 665	1 155	15 734	14 110	9 269	1 624	1 223

Աղյուսակ 3.19.
Table 3.19.

Թռչունների գլխաքանակը հունվարի 1-ի դրությամբ, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի*
Number of poultry as of January 1, by marzes and Yerevan city*

գլուխ
head

	2010		2011		2012		2013	
	Թռչուններ ¹ , ընդամենը Poultry ¹ , total	որից՝ ածան հավեր of which hens	Թռչուններ ¹ , ընդամենը Poultry ¹ , total	որից՝ ածան հավեր of which hens	Թռչուններ ¹ , ընդամենը Poultry ¹ , total	որից՝ ածան հավեր of which hens	Թռչուններ ¹ , ընդամենը Poultry ¹ , total	որից՝ ածան հավեր of which hens
ՀՀ ընդամենը Total in RA	4 134 638	2 649 733	3 462 529	2 305 410	4 023 482	2 509 157	4 050 001	2 689 025
<i>այդ թվում՝ of which</i>								
ք. Երևան Yerevan	187 149	152 822	212 222	156 975	189 661	130 873	195 088	159 251
Արագածոտն Aragatsotn	362 180	229 219	292 153	203 735	288 113	200 674	324 755	302 469
Արարատ Ararat	306 121	250 176	257 782	190 733	289 612	215 294	326 580	256 611
Արմավիր Armavir	871 273	496 281	816 360	453 233	1 113 671	597 092	1 516 965	815 885
Գեղարքունիք Gegharkunik	356 387	258 046	219 858	165 310	256 565	195 386	317 982	261 685
Լոռի Lori	195 024	125 987	197 828	140 782	182 088	142 436	160 350	115 702
Կոտայք Kotayk	1 028 429	687 918	894 633	588 397	1 071 316	595 195	582 409	328 336
Շիրակ Shirak	257 158	130 503	217 226	155 232	213 152	151 640	206 439	166 221
Սյունիք Syunik	218 772	97 282	110 823	84 527	142 690	87 472	153 454	96 403
Վայոց ձոր Vayots Dzor	108 899	92 899	52 059	45 066	82 434	59 333	67 572	50 303
Տավուշ Tavush	243 246	128 600	191 585	121 420	194 180	133 762	198 407	136 159

¹ Ցուցանիշը ներառում է հավերի, աքլորների, հնդկահավերի, բաղերի, սագերի և այլ ընտանի թռչունների վերաբերյալ տվյալները:
The indicator includes the data on hens, cocks, turkeys, ducks, geese and other poultry.

Աղյուսակ 3.20.
Table 3.20.

Անասունների գլխաքանակն ըստ վարակիչ հիվանդությունների, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի, 2011թ.¹
Livestock by infectious diseases in marzes and Yerevan city, 2011¹

գլուխ
head

	ՀՀ, ընդամենը RA, total	այդ թվում՝ ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի of which by marzes and Yerevan city										
		ք. Երևան Yerevan	Արագածոտն Aragatsotn	Արարատ Ararat	Արմավիր Armavir	Գեղարքունիք Gegharkunik	Լոռի Lori	Կոտայք Kotayk	Շիրակ Shirak	Սյունիք Syunik	Վայոց ձոր Vayots Dzor	Տավուշ Tavush
Խոշոր եղջերավոր անասուններ Cattle												
սիբիրախտ anthrax	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
բրուցելյոզ brucellosis	1 300	57	375	131	195	100	21	155	154	109	3	-
տուբերկուլյոզ tuberculosis	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ա, Օ և Ասիա դարբաղ A, O and Asia murrain	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
խշխշան պալար carbuncle emphysematous	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ոչխարներ և այծեր Sheep and goats												
սիբիրախտ anthrax	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
բրուցելյոզ brucellosis	881	-	421	126	125	52	30	52	20	23	32	-
տուբերկուլյոզ tuberculosis	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ա, Օ և Ասիա դարբաղ A, O and Asia murrain	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

¹ Ըստ ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարության տվյալների:
According to the Ministry of Agriculture data.

Աղյուսակ 3.20.-ի շարունակություն
Table 3.20. continuation

	ՀՀ, ընդամենը RA, total	այդ թվում՝ ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի of which by marzes and Yerevan city										
		ք. Երևան Yerevan	Արագածոտն Aragatsotn	Արարատ Ararat	Արմավիր Armavir	Գեղարքունիք Gegharku nik	Լոռի Lori	Կոտայք Kotayk	Շիրակ Shirak	Սյունիք Syunik	Վայոց ձոր Vayots Dzor	Տավուշ Tavush
Խոզեր Pigs												
սիբիրախտ anthrax	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
բրուցելյոզ brucellosis	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
տուբերկուլյոզ tuberculosis	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ժանտախտ plague	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ա, Օ և Ասիա դարաղ A, O and Asia murrain	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Չիեր Horses												
սիբիրախտ anthrax	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
բրուցելյոզ brucellosis	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
տուբերկուլյոզ tuberculosis	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ա, Օ և Ասիա դարաղ A, O and Asia murrain	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Աղյուսակ 3.21.
Table 3.21.

Անասունների գլխաքանակն ըստ վարակիչ հիվանդությունների, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի, 2012թ. ¹
Livestock by infectious diseases in marzes and Yerevan city, 2012¹

գլուխ
head

	ՀՀ, ընդամենը RA, total	այդ թվում՝ ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի of which by marzes and Yerevan city										
		ք. Երևան Yerevan	Արագածոտն Aragatsotn	Արարատ Ararat	Արմավիր Armavir	Գեղարքունիք Gegharku nik	Լոռի Lori	Կոտայք Kotayk	Շիրակ Shirak	Սյունիք Syunik	Վայոց ձոր Vayots Dzor	Տավուշ Tavush
Խոշոր եղջերավոր անասուններ Cattle												
սիբիրախտ anthrax	17	-	-	-	-	17	-	-	-	-	-	-
բրուցելյոզ brucellosis	1605	30	535	70	390	172	40	100	107	141	16	4
տուբերկուլյոզ tuberculosis	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ա, Օ և Ասիա դարբաղ A, O and Asia murrain	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
խշխշան պալար carbuncle emphysematous	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ոչխարներ և այծեր Sheep and goats												
սիբիրախտ anthrax	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
բրուցելյոզ brucellosis	1170	-	432	220	179	115	2	37	71	24	90	-
տուբերկուլյոզ tuberculosis	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ա, Օ և Ասիա դարբաղ A, O and Asia murrain	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

¹ Ըստ ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարության տվյալների:
According to the Ministry of Agriculture data.

Աղյուսակ 3.21.-ի շարունակություն
Table 3.21. continuation

	ՀՀ, ընդամենը RA, total	<i>այդ թվում՝</i> ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի <i>of which</i> by marzes and Yerevan city										
		ք. Երևան Yerevan	Արագածոտն Aragatsotn	Արարատ Ararat	Արմավիր Armavir	Գեղարքունիք Gegharku nik	Լոռի Lori	Կոտայք Kotayk	Շիրակ Shirak	Սյունիք Syunik	Վայոց ձոր Vayots Dzor	Տավուշ Tavush
Խոզեր Pigs												
սիբիրախտ anthrax	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
բրուցելյոզ brucellosis	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
տուբերկուլյոզ tuberculosis	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ժանտախտ plague	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ա, Օ և Ասիա դարբաղ A, O and Asia murrain	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Չիեր Horses												
սիբիրախտ anthrax	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
բրուցելյոզ brucellosis	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
տուբերկուլյոզ tuberculosis	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ա, Օ և Ասիա դարբաղ A, O and Asia murrain	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Աղյուսակ 3.22.
Table 3.22

Կենդանական ծագման գյուղատնտեսական մթերքի արտադրություն,
ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի
Livestock production by marzes and Yerevan city

	Իրացվել է անասուն և թռչուն սպանողի համար (կենդանի քաշով, հազ. տոննա ¹) Livestock and poultry were sold for slaughter (live weight thousand tons ¹)						
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	
						I եռ./qrtr	II եռ./qrtr
ՀՀ ընդամենը Total in RA	125.9	126.2	124.3	127.9	130.3	13.6	19.2
ք. Երևան Yerevan	0.7	0.5	0.5	0.6	0.8	0.2	0.3
Արագածոտն Aragatsotn	13.7	14.0	14.4	14.7	14.7	1.2	2.0
Արարատ Ararat	11.1	8.5	8.0	8.3	8.7	0.8	1.3
Արմավիր Armavir	11.9	9.7	10.0	10.3	11.0	2.1	2.1
Գեղարքունիք Gegharkunik	19.7	21.7	21.5	21.8	21.8	1.8	3.1
Լոռի Lori	12.5	14.8	14.6	15.0	15.1	1.0	2.3
Կոտայք Kotayk	15.6	13.1	12.1	12.6	12.9	1.8	1.7
Շիրակ Shirak	17.2	19.4	19.8	20.0	20.0	1.8	2.9
Սյունիք Syunik	9.7	11.6	11.1	11.8	12.0	1.4	1.8
Վայոց ձոր Vayots Dzor	4.4	5.3	4.7	4.8	5.0	0.6	0.6
Տավուշ Tavush	9.4	7.6	7.6	8.0	8.3	0.9	1.1
	Վաթ (հազ.տոննա) Milk (thousand tons)						
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	
						I եռ./qrtr	II եռ./qrtr
ՀՀ ընդամենը Total in RA	661.9	615.7	600.9	601.5	618.2	146.5	239.8
ք. Երևան Yerevan	3.6	2.1	2.3	2.0	2.2	0.4	0.9
Արագածոտն Aragatsotn	76.4	77.1	74.1	74.8	76.5	17.2	29.3
Արարատ Ararat	49.5	41.0	38.1	36.5	38.2	8.7	14.9
Արմավիր Armavir	42.8	39.8	36.1	36.1	37.4	9.3	14.7
Գեղարքունիք Gegharkunik	117.5	116.4	112.4	114.5	116.3	25.7	45.4
Լոռի Lori	77.8	77.8	77.1	76.2	77.7	17.0	29.9

¹ Ներառյալ ներքին սպառումը:
Including the internal consumption.

Աղյուսակ 3.22.-ի շարունակություն
Table 3.22. continuation

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	
						I եռ./qrtr	II եռ./qrtr
Կոտայք Kotayk	68.1	54.6	51.3	51.8	53.5	13.1	20.6
Շիրակ Shirak	98.9	97.5	99.0	98.8	101.5	24.8	38.9
Սյունիք Syunik	56.4	59.7	55.8	55.9	57.2	14.7	22.2
Վայոց ձոր Vayots Dzor	25.0	17.3	19.9	20.0	21.1	6.5	8.6
Տավուշ Tavush	45.9	32.4	34.8	34.9	36.6	9.1	14.4
	Չու (մլն.հատ) Eggs (million pieces)						
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	
						I եռ./qrtr	II եռ./qrtr
ՀՀ ընդամենը Total in RA	576.1	630.1	702.2	633.6	658.1	107.7	266.4
ք. Երևան Yerevan	34.0	32.0	33.5	27.9	35.6	7.8	8.3
Արագածոտն Aragatsotn	29.1	47.1	70.4	59.7	61.7	10.0	24.0
Արարատ Ararat	45.4	56.3	76.7	55.0	55.0	4.5	28.9
Արմավիր Armavir	84.0	92.4	126.3	135.5	140.1	28.0	45.9
Գեղարքունիք Gegharkunik	73.1	60.5	68.3	56.6	57.1	7.4	29.3
Լոռի Lori	30.4	34.4	39.7	47.3	47.3	5.1	23.4
Կոտայք Kotayk	165.7	181.4	156.4	125.7	132.1	26.8	41.7
Շիրակ Shirak	42.2	41.9	40.3	39.7	40.9	5.8	20.3
Սյունիք Syunik	20.9	24.8	28.2	26.9	27.2	3.4	13.9
Վայոց ձոր Vayots Dzor	13.9	15.0	17.6	17.5	18.2	2.7	8.9
Տավուշ Tavush	37.4	44.3	44.8	41.8	42.9	6.2	21.8

Աղյուսակ 3.23.
Table 3.23.

Պարենամթերքի ներմուծում
Import of food products

տոննա
tons

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	
						I եռ./qtr	II եռ./qtr
Ցորեն Wheat	297 735.5	374919.8	344 660.4	356 038.3	477 681.2 ^o	46 492.8	16 103.3
Ալյուր Flour	20 407.7	4 157.7	782.4	11 769.9	1 285.8 ^o	156.0	94.0
Բրինձ Rice	16 074.3	11 071.0	12 546.1	10 425.0	10 413.1	4 300.9	2 347.5
Մակարոնեղեն Macaroni	3 499.6	3 287.1	3 521.5	4 129.0	4 315.4	849.0	1 430.3
Շաքար ¹ Sugar ¹	97 678.9 ^o	64 817.9 ^o	58 159.6 ^o	4 316.8 ^o	3 624.0 ^o	1 085.5 ^o	1 463.4
Բուսական յուղ Vegetable oil	22 643.7	22 416.0	23 223.9	23 762.5	26 573.0 ^o	9 264.3	4 666.8
Չու Eggs	98.5	15.4	259.1	1 983.2	27.1	23.3	68.6
Թռչնի միս Poultry	38 284.7	28 144.6	36 434.2	38 971.0	33 634.7	6 376.3	10 592.4
Տավարի միս Beef	15 366.9	10 822.2	6 078.1	10 115.5	8 335.8 ^o	1 395.0	819.5
Խոզի միս Pork	7 542.5	5 130.7	4 608.8	5 081.6	8 261.5	1 365.2	2 584.2
Կաթ (բոլոր տեսակները) Milk (all types)	3 494.0	4 167.7	3 636.1	3 507.2	3 066.5	873.4	726.7
Կարագ Butter	4 581.3	1 782.8	3 058.5	4 540.2	4 907.4	1 231.7	1 219.8
Պանիր Cheese	760.0	569.1	725.8	1 019.2	1 056.2	271.4	203.0
Բանջարեղեն Vegetables	17 267.9	14 651.3	20 959.4	28 781.5	20 043.6	5 300.4	6 802.3
<i>որից՝ կարտոֆիլ</i> <i>of which potatoes</i>	4 280.5	857.3	1 577.9	9 365.0	5 099.4	70.2	2 119.7
Միրգ (ներառյալ՝ ընկուզապտուղներ) Fruit (including nuts)	27 125.9	24 641.1	32 081.0	33 577.7	29 145.3 ^o	7 455.7	7 033.2
<i>որից՝ խաղող</i> <i>of which grapes</i>	456.2	959.6	958.1	857.3	1 108.0	98.1	10.4
բոստանային մշակաբույսեր melons	554.0	142.1	449.1	434.1	347.4	4.1	320.9

¹ Սույն փոփոխությունը պայմանավորված է «Շաքար» ապրանքախմբից «Մաքուր շաքար» ապրանքատեսակի առանձնացմամբ:
The given change is stipulated by separating "Net sugar" commodity from "Sugar" commodity group.

Աղյուսակ 3.24.
Table 3.24.

Պարենամթերքի արտահանում
Export of food products

տոննա
tons

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	
						I եռ./qrtr	II եռ./qrtr
Կոնյակ Cognac	27 643.4	16 985.1	20 563.2	25 313.9	31 633.7	5 982.0	6 787.3
Քինի Wine	851.0	909.9	1 639.3	1 285.4	2 071.4	443.6	608.9
Հանքային ջուր Mineral water	14 448.6	7 561.6	12 771.1	13 294.5	15 614.1 ^o	3 390.7	6 457.7
Միրգ (ներառյալ՝ ընկու- զապտուղներ) Fruit (including nuts)	12 246.4	17 081.0	9 046.2	15 053.0	27 323.8 ^o	1 862.5	11 909.0
որից՝ խաղող of which grapes	2 871.9	3 743.8	6 262.9	6 351.3	10 169.6 ^o	1 259.9	40.1
Պանիր Cheese	473.8	336.9	496.4	439.8	903.6	81.7	319.2
Զու Eggs	170.9	239.8	154.9	0.0	1.7	0.0	0.0

Աղյուսակ 3.25.
Table 3.25.

Մարդասիրական օգնություն
Humanitarian assistance

տոննա
tons

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	
						I եռ./qrtr	II եռ./qrtr
Կենդանի կենդանիներ և կենդա- նական ծագման արտադրանք Live cattle and products of animal origin	4.9	5.9	1.6	0.4	0.0	0.0	0.0
Բուսական ծագման արտադրանք Vegetable products	2 090.1	49.2	5 048.1	1 072.6	185.5	64.3	128.0
Կենդանական և բուսական ծագման յուղեր ու ճարպեր Animal and vegetable oils	7.4	3.7	1 003.7	50.4	125.6	44.6	20.2
Պատրաստի սննդի արտադրանք Production of ready food	1 066.8	140.2	107.8	207.7	235.5	104.6	80.9

Աղյուսակ 3.26.

Table 3.26.

հազ.տոննա

thousand tons

Հայաստանի Հանրապետության ազգային պարենային հաշվեկշիռ, 2010թ.

National food balance of the Republic of Armenia, 2010

	Պահուստներ տարվա սկզբում Opening stocks	Արտադրություն Production	Ներմուծում ¹ Import ¹	Ամբողջական առաջարկ Total supply	Սննդի օգտագործում Food consumption	Անասնալեր Feed use	Կորուստներ Waste	Մերմացու Seed	Արտահանում ¹ Export ¹	Այլ օգտագործում Other uses	Պահուստներ տարվա վերջում Closing stock	Օգտագործում Total utilization	Ինքնաբավության աստիճան, % Self-sufficiency ratio, %	Սպառումը մեկ շնչի հաշվով Per capita consumption		
														կգ/տարի kg/year	գր/օր gr/day	կկալ/օր kcal/day
Ցորեն Wheat	261.5	183.5	365.5	810.5	430.5	61.1	8.0	21.9	1.1	4.4	283.5	810.5	33.5	142.0	389.1	1 076.5
Տարեկան Rye	0.7	0.3	0.2	1.2	0.7	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.5	1.2	60.0	0.2	0.6	2.0
Գարի Barley	53.5	118.6	37.3	209.4	48.4	86.4	12.0	13.5	0.4	0.0	48.7	209.4	76.3	16.0	43.7	145.2
Վարսակ Oats	0.6	2.6	0.3	3.5	0.0	2.3	0.0	0.2	0.0	0.0	1.0	3.5	89.7	0.0	0.0	0.0
Եգիպտացորեն Maize	11.1	12.8	48.6	72.5	48.1	9.4	4.7	0.1	0.0	0.0	10.2	72.5	20.8	15.9	43.5	147.8
Բրինձ Rice	17.9	0.0	12.6	30.5	18.2	0.0	0.1	0.0	0.0	0.0	12.2	30.5	0.0	6.0	16.4	59.2
Այլ հատիկավորներ Other cereals	3.4	4.2	2.5	10.1	6.6	0.3	0.4	0.9	0.0	0.0	1.9	10.1	62.7	2.2	6.0	20.3
Կարտոֆիլ Potatoes	494.1	482.0	3.2	979.3	141.1	250.7	79.3	113.4	4.4	0.0	390.4	979.3	100.2	46.5	127.5	95.6
Բանջարեղեն Vegetables	439.0	840.1	22.6	1 301.7	881.5	15.8	27.2	0.8	7.9	0.0	368.5	1 301.7	98.3	290.8	796.7	244.6
որից՝ լվիկ of which tomato	121.0	251.9	0.7	373.6	251.5	0.8	6.9	0.0	2.3	0.0	112.1	373.6	100.6	83.0	227.3	40.9
Միրգ (բացի խաղողից) Fruit (except grapes)	75.2	128.5	40.6	244.3	179.7	0.0	15.4	0.0	8.0	0.0	41.2	244.3	79.8	59.3	162.4	141.5
Հատիկաբույսեր Leguminous crops	3.3	4.5	6.3	14.1	10.5	0.0	0.5	0.2	0.0	0.0	2.9	14.1	41.7	3.5	9.5	30.1
Բուսական յուղ Vegetable oil	1.9	1.0	23.6	26.5	24.1	0.0	0.4	0.0	0.0	0.0	2.0	26.5	4.1	7.9	21.8	192.6
Շաքար ^ժ Sugar ^ժ	11.2	32.5	61.2	104.9	80.5	0.0	1.6	0.0	2.9	0.0	19.9	104.9	35.8	26.6	72.7	127.3
Զու Eggs	0.4	38.6	0.5	39.5	36.1	0.0	1.0	1.8	0.2	0.0	0.4	39.5	99.2	11.9	32.6	17.3

¹ Առանց <<ՀՀ մաքսային օրենսգրքով>> թույլատրելի չափաքանակների հաշվառման:
The allowable amount by the "RA Customs Code" is not recorded.

Աղյուսակ 3.26.-ի շարունակություն

Table 3.26. continuation

	Պահուստներ տարվա սկզբում Opening stocks	Արտադրություն Production	Ներմուծում ¹ Import ¹	Ամբողջական առաջարկ Total supply	Սննդի օգտագործում Food consumption	Անասնակեր Feed use	Կորուստներ Waste	Սերմացու Seed	Արտահանում ¹ Export ¹	Այլ օգտագործում Other uses	Պահուստներ տարվա վերջում Closing stock	Օգտագործում Total utilization	Ինքնաբավության աստիճան, % Self-sufficiency ratio, %	Սպառումը մեկ շնչի հաշվով Per capita consumption		
														կգ/տարի kg/year	գր/օր gr/day	կկալ/օր kcal/day
Կաթ Milk	145.4	600.9	94.3	840.6	692.1	60.1	6.6	0.0	4.5	0.0	77.3	840.6	87.0	228.3	625.5	250.2
Տավարի միս Beef	0.4	48.0	8.7	57.1	55.7	0.0	0.8	0.0	0.3	0.0	0.3	57.1	85.1	18.4	50.3	90.6
Խոզի միս Pork	0.1	7.9	11.4	19.4	19.0	0.0	0.2	0.0	0.1	0.0	0.1	19.4	41.1	6.3	17.2	36.1
Ոչխարի և այծի միս Mutton and goat meat	0.1	8.2	0.0	8.3	8.2	0.0	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	8.3	100.0	2.7	7.4	11.9
Թռչնի միս Poultry	0.2	5.4	38.3	43.9	43.6	0.0	0.1	0.0	0.0	0.0	0.2	43.9	12.4	14.4	39.4	42.2
Չուկ Fish	1.3	5.6	2.8	9.7	6.1	0.0	1.0	0.0	1.4	0.0	1.2	9.7	80.0	2.0	5.5	6.8 ^o
Խաղող Grapes	12.7	222.9	3.8	239.4	17.3	0.0	10.4	0.0	6.3	199.4	6.0	239.4	101.1	5.7	15.6	10.7
ԸՆԴԱՄԵՆԸ TOTAL																2 748.5^o

¹ Առանց <<ՀՀ մաքսային օրենսգրքով>> թույլատրելի չափաքանակների հաշվառման:
The allowable amount by the "RA Customs Code" is not recorded.

Աղյուսակ 3.27.

Table 3.27.

հազ.տոննա

thousand tons

Հայաստանի Հանրապետության ազգային պարենային հաշվեկշիռ, 2011թ.

National food balance of the Republic of Armenia, 2011

	Պահուստ-ներ տարվա սկզբում Opening stocks	Արտադրություն Production	Ներմուծում ¹ Import ¹	Ամբողջական առաջարկ Total supply	Մենդի օգտագործում Food consumption	Անասնակեր Feed use	Կորուստներ Waste	Սերմացու Seed	Արտահանում ¹ Export ¹	Այլ օգտագործում Other uses	Պահուստներ տարվա վերջում Closing stock	Օգտագործում Total utilization	Ինքնաբավության աստիճան, % Self-sufficiency ratio, %	Սպառումը մեկ շնչի հաշվով Per capita consumption		
														կգ/տարի kg/year	գր/օր gr/day	կկալ/օր kcal/day
Ցորեն Wheat	283.5	224.1	392.0	899.6	443.5	64.5	8.8	19.5	2.7	5.0	355.6	899.6	36.5	151.5	415.0	1 114.4
Տարեկան Rye	0.5	1.3	0.2	2.0	1.3	0.0	0.0	0.1	0.0	0.0	0.6	2.0	86.7	0.4	1.2	3.9
Գարի Barley	48.7	178.2	23.5	250.4	41.3	124.0	14.7	14.9	0.6	0.0	54.9	250.4	88.6	14.1	38.7	128.3
Վարսակ Oats	1.0	3.3	0.4	4.7	0.4	2.9	0.1	0.3	0.0	0.0	1.0	4.7	89.2	0.1	0.4	1.4
Եգիպտացորեն Maize	10.2	19.1	53.0	82.3	52.2	13.3	5.3	0.1	0.0	0.0	11.4	82.3	26.5	17.8	48.9	166.1
Բրինձ Rice	12.2	0.0	10.4	22.6	16.8	0.0	0.1	0.0	0.0	0.0	5.7	22.6	0.0	5.7	15.7	56.6
Այլ հատիկավորներ Other cereals	1.9	9.5	3.5	14.9	9.8	0.5	0.6	0.9	0.0	0.0	3.1	14.9	73.1	3.3	9.2	31.2
Կարտոֆիլ Potatoes	390.4	557.3	11.0	958.7	128.6	173.3	66.3	114.7	0.9	0.0	474.9	958.7	98.2	43.9	120.3	90.3
Բանջարեղեն Vegetables	368.5	968.0	25.8	1 362.3	892.4	18.3	30.6	0.9	8.5	0.0	411.6	1 362.3	98.2	304.8	835.1	256.6
որից՝ լուիկ of which tomato	112.1	275.5	0.6	388.2	257.0	0.8	7.5	0.0	3.6	0.0	119.3	388.2	101.1	87.8	240.5	43.3
Միրգ (բացի խաղողից) Fruit (except grapes)	41.2	239.4	42.5	323.1	226.2	0.0	20.6	0.0	16.0	0.0	60.3	323.1	90.0	77.3	211.7	167.0
Հատիկաբերեղենային մշակաբույսեր Leguminous crops	2.9	5.2	5.8	13.9	10.0	0.0	0.5	0.2	0.0	0.0	3.2	13.9	47.3	3.4	9.4	29.8
Բուսական յուղ Vegetable oil	2.0	0.7	24.3	27.0	24.6	0.0	0.4	0.0	0.0	0.0	2.0	27.0	2.8	8.4	23.0	203.5
Շաքար ^ժ Sugar ^ժ	19.9	72.2	7.5	99.6	78.4	0.0	1.5	0.0	4.5	0.0	15.2	99.6	96.0	26.8	73.4	128.4
Չու Eggs	0.4	34.9	2.2	37.5	34.5	0.0	0.9	1.7	0.0	0.0	0.4	37.5	94.1	11.8	32.3	17.1

¹ Առանց <<ՀՀ մաքսային օրենսգրքով>> թույլատրելի չափաքանակների հաշվառման:

The allowable amount by the "RA Customs Code" is not recorded.

Աղյուսակ 3.27.-ի շարունակություն

Table 3.27. continuation

	Պահուստ-ներ տարվա սկզբում Opening stocks	Արտադրություն Production	Ներմուծում ¹ Import ¹	Ամբողջական առաջարկ Total supply	Սննդի օգտագործում Food consumption	Անասնակեր Feed use	Կորուստներ Waste	Սերմացու Seed	Արտահանում ¹ Export ¹	Այլ օգտագործում Other uses	Պահուստներ տարվա վերջում Closing stock	Օգտագործում Total utilization	Ինքնաբավության աստիճան, % Self-sufficiency ratio, %	Սպառումը մեկ շնչի հաշվով Per capita consumption		
														կգ/տարի kg/year	գր/օր gr/day	կկալ/օր kcal/day
Կաթ Milk	77.3	601.5	128.8	807.6	675.0	60.2	8.3	0.0	4.3	0.0	59.8	807.6	82.9	230.6	631.7	252.7
Տավարի միս Beef	0.3	48.2	13.4	61.9	60.8	0.0	0.8	0.0	0.1	0.0	0.2	61.9	78.4	20.8	56.9	102.4
Խոզի միս Pork	0.1	9.4	12.4	21.9	21.5	0.0	0.2	0.0	0.1	0.0	0.1	21.9	43.3	7.3	20.1	42.3
Ոչխարի և այծի միս Mutton and goat meat	0.0	8.4	0.0	8.4	8.3	0.0	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	8.4	100.0	2.8	7.8	12.4
Թռչնի միս Poultry	0.2	5.7	41.1	47.0	46.6	0.0	0.1	0.0	0.1	0.0	0.2	47.0	12.2	15.9	43.6	46.7
Զուկ Fish	1.2	7.1	3.9	12.2	6.8	0.0	1.2	0.0	2.7	0.0	1.5	12.2	85.5	2.3	6.4	8.3 ^o
Խաղող Grapes	6.0	229.6	3.3	238.9	11.8	0.0	10.2	0.0	6.4	201.9	8.6	238.9	101.4	4.0	11.0	7.6
ԸՆԴԱՄԵՆԸ TOTAL																2 867.0 ^o

¹ Առանց «ՀՀ մաքսային օրենսգրքով» թույլատրելի չափաքանակների հաշվառման:
The allowable amount by the "RA Customs Code" is not recorded.

Աղյուսակ 3.28.

Table 3.28.

հազ.տոննա

thousand tons

Հայաստանի Հանրապետության ազգային պարենային հաշվեկշիռ, 2012թ.
National food balance of the Republic of Armenia, 2012

	Պահուստների տարվա սկզբում Opening stocks	Արտադրություն Production	Ներմուծում ¹ Import ¹	Ամբողջական առաջարկ Total supply	Սննդի օգտագործում Food consumption	Անասնակեր Feed use	Կորուստներ Waste	Սերմացու Seed	Արտահանում ¹ Export ¹	Այլ օգտագործում Other uses	Պահուստներ տարվա վերջում Closing stock	Օգտագործում Total utilization	Ինքնաբավության աստիճան, % Self-sufficiency ratio, %	Սպառումը մեկ շնչի հաշվով ² Per capita consumption ²		
														կգ/տարի kg/year	գր/օր gr/day	կկալ/օր kcal/day
Ցորեն Wheat	355.6	243.1	502.5	1 101.2	428.8	92.2	11.4	23.4	7.6	3.0	534.8	1 101.2	32.9	149.3	409.1	1 098.2
Տարեկան Rye	0.6	0.8	0.4	1.8	1.2	0.0	0.0	0.1	0.0	0.0	0.5	1.8	66.7	0.4	1.1	3.7
Գարի Barley	54.9	170.1	6.9	231.9	31.3	120.6	13.6	14.4	0.9	0.0	51.1	231.9	96.6	10.9	29.9	99.1
Վարսակ Oats	1.0	3.5	0.4	4.9	0.2	3.2	0.1	0.3	0.0	0.0	1.1	4.9	89.7	0.1	0.2	0.6
Եգիպտացորեն Maize	11.4	19.1	39.5	70.0	41.3	14.0	4.5	0.1	0.0	0.0	10.1	70.0	32.6	14.4	39.4	134.0
Բրինձ Rice	5.7	0.0	10.4	16.1	15.2	0.0	0.1	0.0	0.0	0.0	0.8	16.1	0.0	5.3	14.5	52.6
Այլ հատիկավորներ Other cereals	3.1	14.4	10.4	27.9	19.5	0.7	1.1	1.3	0.0	0.0	5.3	27.9	58.1	6.8	18.6	61.4
Կարտոֆիլ Potatoes	474.9	647.2	7.8	1 129.9	124.8	235.7	84.3	125.0	1.1	0.0	559.0	1 129.9	99.0	43.5	119.1	89.3
Բանջարեղեն Vegetables	411.6	1054.0	21.0	1 486.6	983.5	19.5	33.0	0.9	13.2	0.0	436.5	1 486.6	99.3	342.4	938.3	289.1
որից՝ լոլիկ of which tomato	119.3	265.2	0.3	384.8	258.6	0.8	7.2	0.0	5.1	0.0	113.1	384.8	101.8	90.0	246.7	44.4
Միրգ (բացի խաղողից) Fruit (except grapes)	60.3	331.7	39.2	431.2	305.5	0.0	29.2	0.0	25.6	0.0	70.9	431.2	96.1	106.4	291.4	201.7
Հատիկաբույսեր Leguminous crops	3.2	5.1	4.0	12.3	8.8	0.0	0.4	0.2	0.0	0.0	2.9	12.3	56.0	3.1	8.4	26.6
Բուսական յուղ Vegetable oil	2.0	2.7	26.9	31.6	28.8	0.0	0.5	0.0	0.0	0.0	2.3	31.6	9.1	10.0	27.5	242.9
Շաքար Sugar	15.2	69.3	6.8	91.3	81.9	0.0	1.4	0.0	1.7	0.0	6.3	91.3	93.1	28.5	78.1	136.7
Չու Eggs	0.4	36.2	0.2	36.8	33.8	0.0	0.9	1.7	0.0	0.0	0.4	36.8	99.5	11.8	32.2	17.1

¹ Առանց <<ՀՀ մաքսային օրենսգրքով>> թույլատրելի չափաքանակների հաշվառման:
The allowable amount by the "RA Customs Code" is not recorded.

² Տվյալները նախնական են:
The data are preliminary.

Աղյուսակ 3.28.-ի շարունակություն
Table 3.28. continuation

	Պահուստներ տարվա սկզբում Opening stocks	Արտադրություն Production	Ներմուծում ¹ Import ¹	Ամբողջական առաջարկ Total supply	Սննդի օգտագործում Food consumption	Անասնակեր Feed use	Կորուստներ Waste	Սերմացու Seed	Արտահանում ¹ Export ¹	Այլ օգտագործում Other uses	Պահուստներ տարվա վերջում Closing stock	Օգտագործում Total utilization	Ինքնաբավության աստիճան, % Self-sufficiency ratio, %	Սպառումը մեկ շնչի հաշվով ² Per capita consumption ²		
														կգ/տարի kg/year	գր/օր gr/day	կկալ/օր kcal/day
Կաթ Milk	59.8	618.2	134.8	812.8	673.3	61.8	8.6	0.0	9.0	0.0	60.1	812.8	83.1	234.4	642.3	256.9
Տավարի միս Beef	0.2	47.6	11.3	59.1	57.5	0.0	0.8	0.0	0.6	0.0	0.2	59.1	81.6	20.0	54.8	98.7
Խոզի միս Pork	0.1	9.5	15.5	25.1	24.6	0.0	0.2	0.0	0.2	0.0	0.1	25.1	38.3	8.6	23.5	49.3
Ոչխարի և այծի միս Mutton and goat meat	0.0	8.5	0.0	8.5	8.4	0.0	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	8.5	100.0	2.9	8.0	12.8
Թռչնի միս Poultry	0.2	8.3	35.3	43.8	43.3	0.0	0.2	0.0	0.1	0.0	0.2	43.8	19.1	15.1	41.3	44.2
Զուկ Fish	1.5	9.3	3.7	14.5	7.2	0.0	1.5	0.0	4.0	0.0	1.8	14.5	103.3	2.5	6.9	7.7
Խաղող Grapes	8.6	241.4	4.0	254.0	16.9	0.0	11.0	0.0	10.2	209.2	6.7	254.0	102.6	5.9	16.1	10.8
ԸՆԴԱՄԵՆԸ TOTAL																2 933.4

¹ Առանց «ՀՀ մաքսային օրենսգրքով» թույլատրելի չափաքանակների հաշվառման:
The allowable amount by the "RA Customs Code" is not recorded.

² Տվյալները նախնական են:
The data are preliminary.

Պարենային հաշվեկշիռների մեթոդաբանություն

Պարենային հաշվեկշիռների հիմնական նպատակը դիտարկվող երկրում գյուղատնտեսական ապրանքների առաջարկի վերաբերյալ համապարփակ տեղեկատվության ներկայացումն է: Պարենային հաշվեկշիռներ կազմելու անհրաժեշտությունն ակներև դարձավ Երկրորդ աշխարհամարտից հետո, երբ պարենամթերքի արտադրության և մատակարարման ընդհատումներով պայմանավորված՝ բնակչության զգալի մասը սովի էր մատնված: Այսօր, ինչպես և անցյալում, պարենային հաշվեկշիռներն անհրաժեշտ են որոշակի ժամանակահատվածում երկրի պարենային ապահովության ամբողջական նկարագրության համար: Վերջինս հնարավորություն է ընձեռում գնահատել երկրում անբավարար սնուցման հետ կապված ռիսկերը: Պարենային ապահովությունը կարևոր դեր է խաղում նաև տնտեսական աճի համար:

Պարենային հաշվեկշռի հատվածները

Առաջարկ

Առաջարկը ներառում է արտադրության, ներմուծման և հաշվետու ժամանակաշրջանի սկզբում առկա պաշարների ցուցանիշները: Հաշվետու ժամանակաշրջանի սկզբում և վերջում պաշարների վերաբերյալ ամբողջական տեղեկատվության ստացման առումով առկա են որոշակի տեխնիկական բարդություններ, այդ իսկ պատճառով պարենային հաշվեկշռում այդ ցուցանիշի գնահատման համար կիրառվում են որոշակի մոտեցումներ: Արտադրության և ներմուծման տվյալները հանդիսանում են ՀՀ ԱՎԾ պաշտոնական տվյալներ:

Օգտագործում

Սույն հատվածը ներառում է հետևյալ հիմնական ցուցանիշները՝ սննդամթերքի օգտագործում, անանակներ, սերմացու, արտահանում, կորուստներ, օգտագործման այլ ուղղություններ և պաշարներ հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում:

Սննդի օգտագործումը հանդիսանում է պարենային հաշվեկշռի առանցքային ցուցանիշներից մեկը, որը ցույց է տալիս հաշվետու ժամանակաշրջանում բնակչության կողմից սպառված առկա պարենամթերքի քանակը: Այն հաշվարկվում է որպես առաջարկի և պարենամթերքի օգտագործման մյուս բոլոր ուղղությունների տարբերություն:

Սերմացուն հաշվարկվում է ցանքատարածությունների և ցանքի ցուցանիշների հիման վրա:

Կորուստները հաշվարկվում են Պարենի և գյուղատնտեսության կազմակերպության (FAO) առաջարկած գործակիցներով, որոնք պայմանավորված որոշակի հանգամանքներով կարող են ճշգրտվել:

Ինքնաբավության աստիճան

Հաշվեկշռի արդյունքում ստացված ինքնաբավության աստիճանը հաշվարկվում է Արտադրություն/(Արտադրություն+Ներմուծում-Արտահանում), արտահայտված տոկոսներով, բանաձևով:

Ապրանքախմբերը

Պարենային հաշվեկշռում ընդգրկվող ապրանքախմբերի կազմը (ցանկը) պայմանավորված է Հայաստանում առավել լայն սպառում ունեցող ապրանքատեսակներով: Ըստ այդմ յուրաքանչյուր տարի պարենային հաշվեկշիռ է կազմվում հետևյալ 21 ապրանքախմբերի համար՝ ցորեն, տարեկան, գարի, վարսակ, եգիպտացորեն, բրինձ, այլ հատիկավորներ, կարտոֆիլ, բանջարեղեն, միրգ (բացի խաղողից), հատիկաընդեղենային մշակաբույսեր, բուսական յուղ, շաքար, ձու, կաթ, տավարի, խոզի, ոչխարի և այծի, թռչնի միս, ձուկ, խաղող: Նշված ապրանքախմբերի գծով պարենային հաշվեկշիռների հաշվարկման ժամանակ օգտագործվում են վերամշակված ապրանքներից տվյալ ապրանքի վերածման գործակիցներ, մասնավորապես.

Ցորենը ներառում է ցորենի, ինչպես նաև ցորենի այլուրի, մակարոնեղենի, էթիլային սպիրտի, թխվածքաբլիթների, հացի և այլ հացամթերքի, օդու տվյալները վերածած ցորենի: Հաշվեկշռի այլ օգտագործում հատվածում արտացոլված է էթիլային սպիրտի տվյալը:

Տարեկանը ներառում է տարեկանի, ինչպես նաև տարեկանի այլուրի, հատիկների, տարեկանի

ձավարի, փաթիլների տվյալները վերածած տարեկանի:

Գարին ներառում է գարու, ինչպես նաև գարու այլուրի, հատիկների, գարեձավարի, փաթիլների, գարու ածիկի, գարեջրի և այլ վերամշակված գարու տվյալները վերածած գարու:

Վարսակը ներառում է վարսակի, ինչպես նաև վարսակի այլուրի, հատիկների, վարսակի ձավարի, փաթիլների և այլ վերամշակված վարսակի տվյալները վերածած վարսակի:

Եգիպտացորենը ներառում է եգիպտացորենի, ինչպես նաև եգիպտացորենի այլուրի, հատիկների, փաթիլների և եգիպտացորենի օսլայի տվյալները վերածած եգիպտացորենի:

Բրինձը ներառում է բրնձի, ինչպես նաև բրնձի այլուրի տվյալները վերածած բրնձի:

Այլ հատիկավորները ներառում են սորգոյի, հնդկացորենի, ինչպես նաև այլ հատիկավորների այլուրի, հատիկների, փաթիլների, սաղմի, օսլայի տվյալները վերածած այլ հատիկավորների:

Կարտոֆիլը ներառում է կարտոֆիլի, ինչպես նաև կարտոֆիլի օսլայի, սառեցված կարտոֆիլի և չիպսի տվյալները պայմանականորեն վերածած կարտոֆիլի:

Բանջարեղենը ներառում է թարմ, ինչպես նաև չորացված և պահածոյացված բանջարեղենի (կաղամբ բոլոր տեսակի, վարունգ, լոլիկ, սեղանի ճակնդեղ, գլուխ սոխ, սխտոր և այլն), տոմատի հյութի տվյալները պայմանականորեն վերածած թարմ բանջարեղենի:

Միզրը ներառում է թարմ, ինչպես նաև չորացրած և պահածոյացված մրգի (հնդկավորներ, կորիզավորներ, ընկուզապտուղներ, մերձարևադարձային, ցիտրուսներ և այլն), մրգահյութերի տվյալները պայմանականորեն վերածած թարմ մրգի:

Չուն ներառում է կճեպով ձվի, ինչպես նաև ձվի փոշու տվյալները պայմանականորեն վերածած ձվի:

Կաթը ներառում է թարմ կաթի, ինչպես նաև կարագի, կաթի փոշու, մածունի, թթվասերի, կաթնաշոռի, պանրի, պաղպաղակի և այլ կաթնամթերքի տվյալները պայմանականորեն վերածած թարմ կաթի:

Տավարի միսը ներառում է սպանդային քաշով տավարի մսի, ինչպես նաև երշիկեղենի, պահածոյացված մսի և այլ մսամթերքի տվյալները պայմանականորեն վերածած սպանդային քաշով տավարի մսի:

Խոզի միսը ներառում է սպանդային քաշով խոզի մսի, ինչպես նաև երշիկեղենի, պահածոյացված մսի և այլ մսամթերքի տվյալները պայմանականորեն վերածած սպանդային քաշով խոզի մսի:

Ոչխարի և այծի միսը ներառում է սպանդային քաշով ոչխարի և այծի մսի, ինչպես նաև պահածոյացված մսի և այլ մսամթերքի տվյալները պայմանականորեն վերածած սպանդային քաշով ոչխարի և այծի մսի:

Թռչնի միսը ներառում է սպանդային քաշով թռչնի մսի (հավերի, աքլորների, հնդկահավերի, բադերի, սագերի և այլ ընտանի թռչունների), ինչպես նաև երշիկեղենի, պահածոյացված մսի և այլ մսամթերքի տվյալները պայմանականորեն վերածած սպանդային քաշով թռչնի մսի:

Չուկը ներառում է կենդանի ձկան, ինչպես նաև թարմ, սառեցված, չորացված, ծխեխաշած, ապխտած, պահածոյացված ձկան, խեցգետնակերպերի, կակղամորթների, այլ ձկնամթերքների, ձկան խավիարի տվյալները վերածած ձկան:

Խաղողը ներառում է խաղողի, ինչպես նաև չամիչի տվյալները պայմանականորեն վերածած խաղողի: Հաշվեկշռի այլ օգտագործում հատվածում արտացոլված է գինու արտադրությանն ուղղված խաղողի ծավալը:

Ինչ վերաբերում է *հատիկաբնդեղենային մշակաբույսերի և բուսական յուղի* պարենային հաշվեկշիռներին, ապա դրանք ներառում են, համապատասխանաբար՝ լոբու, ոսպի և այլ լոբագիների, ինչպես նաև սոյայի, գետնընկուզի, ձիթապտղի, արմավենու, արևածաղկի և այլ ձեթերի վերաբերյալ տվյալները:

Methodology of food balances

The main goal of the food balances is to present comprehensive information on the supply of agricultural commodities in the country. The necessity of food balances became evident after the Second World War when interruptions in the production and supply of food caused hunger for large parts of the population. Today, as in the past, food balances are necessary for the complete description of the food security situation in a country for a certain period of time. This enables an assessment of risks related to inadequate nutrition. Food security plays an important role also for economic growth.

Components of the Food Balances

Supply

The supply includes production, imports and resources available at the beginning of the period. Some technical difficulties arise from incomplete information on the resources available at the beginning and end of the reporting period; therefore certain approaches are applied in the food balances for the estimation of these items. The figures on production and imports are obtained from official data of the RA NSS.

Utilization

This component includes the following main indicators: food consumption, feed, seed, exports, waste, other uses and stocks at the end of the reporting period.

Food consumption is one of the key items of the food balances, which shows the amount of a commodity available for human consumption during the reference period. It is calculated as the difference between the supply and all other means of utilization.

Seed is calculated based on sowing area and number of sowings.

Losses are calculated based on fixed coefficients recommended by FAO, which may be adjusted depending on circumstances.

Self-sufficiency ratio

The self-sufficiency ratio, derived from these balances, is calculated by the following formula: $\text{Production} / (\text{Production} + \text{Imports} - \text{Exports})$. It is presented in percents.

Commodity groups

The list of commodity groups included in the food balances includes the commodities which are most consumed in Armenia. Accordingly, every year the food balances are calculated for the following 21 commodities: wheat, rye, barley, oats, maize, rice, other cereals, potatoes, vegetables, fruits (except grapes), leguminous crops, vegetable oil, sugar, egg, milk, beef, pork, mutton and goat meat, poultry, fish and grapes. For the calculation of the food balances of some commodities, conversion coefficients are used to transform all quantities of derived products into units of primary commodities, in particular for the following categories:

Wheat includes data on wheat, as well as of wheat flour, macaroni, ethyl alcohol, pastry and bread and other bakery goods, vodka transformed into equivalent quantities of wheat. Ethyl alcohol data are reflected in the “other uses” part of balance sheet.

Rye includes data on rye, as well as of rye flour, cereals and flakes, transformed into equivalent quantities of rye. Ethyl alcohol data are reflected in the “other uses” part of balance sheet.

Barley includes data on barley, as well as of barley flour, cereals, flakes, barley malt, beer and other worked barley, transformed into equivalent quantities of barley.

Oats includes data on oats, as well as of oats flour, cereals, flakes and other worked oats transformed into equivalent quantities of oats.

Maize includes data on maize, as well as of maize flour, cereals, flakes, other processed maize and starch of maize, transformed into equivalent quantities of maize.

Rice includes data on rice, as well as of rice flour, transformed into equivalent quantities of rice.

Other cereals includes data on sorghum, buckwheat and other cereals, as well as of flour of these cereals, flakes, processed cereals and starch of other cereals, transformed into equivalent quantities of other cereals.

Potato includes data on potato, as well as of potato starch, frozen potato and chips, transformed into equivalent quantities of potato.

Vegetables includes data on fresh, as well as of dry and canned vegetables (cabbage of all types, cucumber, tomatoes, beet, bulb onion, garlic etc.), as well as tomato juice, transformed into equivalent quantities of vegetables.

Fruit includes data on fresh, as well as of dry and canned fruit (drupaceous, stone-fruit, nuts, subtropical, citrus etc.), fruit juice, transformed into equivalent quantities of fruit.

Eggs includes data on eggs in shells, as well as of egg powder transformed into equivalent quantities of eggs.

Milk includes data on fresh milk, as well as of butter, milk powder, matsun, sour cream, cottage cheese, cheese, ice-cream and other milk products, transformed into equivalent quantities of fresh milk.

Beef includes data on slaughter weight of meat, as well as of sausages, canned meat and other meat products, transformed into equivalent quantities of meat in slaughter weight.

Pork includes data on slaughter weight of meat, as well as of sausages, canned meat and other meat products, transformed into equivalent quantities of pork in slaughter weight.

Mutton and goat meat, includes data on slaughter weight of meat, as well as of canned meat and other meat products transformed into equivalent quantities of mutton and goat in slaughter weight.

Poultry includes data on slaughter weight of meat, as well as of sausages, canned meat and other meat products, transformed into equivalent quantities of poultry in slaughter weight.

Fish includes data on fresh, as well as of frozen, dried, salted, smoked, canned, prepared and preserved fish, crustaceans, mollusks and other fish products, stockfish, caviar, transformed into equivalent quantities of fish.

Grape includes data on grapes, as well as of raisins transformed into equivalent quantities of grapes. Grape volume for wine production is reflected in the “other uses” part of balance sheet.

As regards the food balances for **leguminous crops** and **vegetable oil**, they include data on beans, lentils, other beans and soy, peanut, olives, palm, sunflower seed, other oil, correspondingly.

2013թ. II եռամսյակում նախորդ տարվա նույն ժամանակաշրջանի համեմատ կենդանական ծագման գյուղատնտեսական մթերքի արտադրության ծավալները, բացառությամբ կաթի, նվազել են (Աղյուսակ 3.22): Այսպես, 2013թ II եռամսյակում իրացվել է 19.2 հազ. տոննա կենդանի քաշով միս, ինչը 2.0%-ով պակաս է 2012թ. համապատասխան ժամանակաշրջանի ցուցանիշից, ձվի արտադրության ծավալը նվազել է 1.3%-ով և կազմել 266.4 մլն. հատ: Ինչ վերաբերում է կաթի արտադրության ծավալին, ապա այն աճել է 4.3%-ով և կազմել 239.8 հազ. տոննա:

Ըստ բեռնամաքսային հայտարարագրերի և քաղաքացիների կողմից կազմակերպված առևտրի տվյալների 2013թ. II եռամսյակում հանրապետություն ներմուծված ապրանքների 17.1%-ը բաժին է ընկել պարենամթերքին (2012թ. II եռամսյակում՝ 21.5%), իսկ արտահանման ծավալներում՝ 27.2% (2012թ. II եռամսյակում՝ 22.9%) (Աղյուսակ 1.1.): Հաշվետու ժամանակաշրջանում պարենամթերքի արտաքին առևտրաշրջանառության ծավալն ընթացիկ գներով նախորդ տարվա նույն ժամանակաշրջանի համեմատ նվազել է 10.8%-ով և կազմել 272.7 մլն. ԱՄՆ դոլար, այդ թվում՝ պարենամթերքի ներմուծումը՝ 175.0 մլն. ԱՄՆ դոլար (ՄԻՖ գներով) և արտահանումը՝ 97.7 մլն. ԱՄՆ դոլար (ՖՕԲ գներով):

2013թ. II եռամսյակում նախորդ տարվա համապատասխան ժամանակաշրջանի համեմատ հիմնական պարենային ապրանքատեսակներից շաքարի ներմուծման ծավալը նվազել է 34.8 անգամ և կազմել 1.5 հազ. տոննա, ցորենինը՝ 7.5 անգամ և կազմել 16.1 հազ. տոննա, ալյուրինը՝ 5.9 անգամ և կազմել 0.1 հազ. տոննա, տավարի մսինը՝ 2.1 անգամ և կազմել 0.8 հազ. տոննա, կարագինը՝ 33.3 %-ով և կազմել 1.2 հազ. տոննա, բանջարեղենինը՝ 22.5%-ով և կազմել 6.8 հազ. տոննա, բրնձինը՝ 15.9%-ով և կազմել 2.3 հազ. տոննա, կաթինը՝ 7.9%-ով և կազմել 0.7 հազ. տոննա, բուսական յուղինը 7.0%-ով և կազմել 4.7 հազ. տոննա: Փոխարենն ավելացել են ձվի (8.6 անգամ), մրգի (17.9%-ով), մակարոնեղենի (14.3%-ով), թռչնի մսի (6.8%-ով), խոզի մսի (6.2%-ով), պանրի (0.7%-ով) ներմուծման ծավալները (Աղյուսակ 3.23.):

Պարենամթերքի արտահանման ծավալներում գերակշռել են կոնյակ, ռոմ, ջին, օղի, լիկյոր ապրանքային ենթախմբում ընդգրկված ալկոհոլային խմիչքները: Այսպես, 2013թ. II եռամսյակում արտահանվել է 6.8 հազ. տոննա կոնյակ, ինչը 5.3%-ով պակաս է 2012թ.-ի համապատասխան ժամանակաշրջանի ցուցանիշից: Փոխարենն ավելացել են գինու (2.3 անգամ), հանքային ջրերի (2.1 անգամ), պանրի (2.0 անգամ), մրգի (1.6 անգամ) արտահանման ծավալները (Աղյուսակ 3.24.):

Ըստ ազգային պարենային հաշվեկշռի, միջինը մեկ շնչի հաշվով 21 ապրանքախմբի պարենի օրական էներգետիկ առաջարկը 2012թ. կազմել է 2 933.4 կկալ՝ 2011թ. 2 867.0-ի դիմաց (Աղյուսակներ 3.27 և 3.28.): Հետևաբար, ընդհանուր առմամբ հանրապետությունում պարենային առաջարկի (պարենի առկայության) աճի պայմաններում առավել կարևորվում է պարենի մատչելիության հիմնահարցը, այդ թվում՝ պարենի անհավասարաչափ բաշխումը:

Դա են վկայում նաև տնային տնտեսությունների հետազոտության արդյունքները: Այսպես, 2012թ. մեկ շնչի հաշվով սպառվել է 2 169 կկալ, իսկ ամենացածր և ամենաբարձր կալորիականությամբ սպառում ունեցող քվանտիլներում համապատասխանաբար 1 420 և 3 780 կկալ (Աղյուսակ 6.1.):

Երկրում պարենային ապահովության իրավիճակի գնահատման ընթացքում կարևորվում է նաև բնակչության կողմից սպառվող սննդի կառուցվածքում առավել մեծ

մասնաբաժին ունեցող ապրանքների ինքնաբավությունը: Որքան բարձր է *ինքնաբավության աստիճանն*, այնքան ավելի ինքնաբավ է երկիրը և պահանջարկը բավարարվում է սեփական միջոցների հաշվին:

Այսպես, 2012թ. ցորենի ինքնաբավության աստիճանը նախորդ տարվա համեմատ նվազել է 3.6 տոկոսային կետով և կազմել 32.9%, ինչը պայմանավորված է ցորենի ներմուծման ծավալների ավելացմամբ: Նվազել է նաև տարեկան, այլ հատիկավորներ, խոզի միս, շաքար ապրանքախմբերի ինքնաբավության աստիճանները (համապատասխանաբար՝ 20.0, 15.0, 5.0 և 2.9 տոկոսային կետերով): Փոխարենն աճել են ձուկ, հատիկաընդեղային մշակաբույսեր, գարի, թռչնի միս, բուսական յուղ, միրգ, եգիպտացորեն, տավարի միս, խաղող, բանջարեղեն, կարտոֆիլ, վարսակ և կաթ ապրանքախմբերի ինքնաբավության աստիճանները (համապատասխանաբար՝ 17.8, 8.7, 8.0, 6.9, 6.3, 6.1, 6.1, 3.2, 1.2, 1.1, 0.8, 0.5 և 0.2 տոկոսային կետերով): Ոչխարի և այծի միս պարենային ապրանքախմբի ինքնաբավության աստիճանը մնացել է անփոփոխ՝ կազմելով 100%: Հարկ է նաև նշել, որ ձուկ, խաղող, լոլիկ, ձու, բանջարեղեն, կարտոֆիլ և միրգ ապրանքախմբերի ինքնաբավության աստիճանը բավականին բարձր է և կազմել է, համապատասխանաբար՝ 103.3%, 102.6%, 101.8%, 99.5%, 99.3%, 99.0% և 96.1% (Աղյուսակ 3.28.):

2012թ. հանրապետության ռոտզելի հողատարածքներում գերխոնավ հողերի մակերեսը միջին վեգետացիոն շրջանում (ըստ ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության ջրային տնտեսության պետական կոմիտեի տվյալների) կազմել է 15.2 հազ. հա, այդ թվում՝ Արարատյան հարթավայրում՝ 14.2 հազ. հա:

In the II quarter of 2013 compared to the same period of the previous year the volume of production of agricultural products of animal origin with the exception of milk production decreased (Table 3.22.). So, in the II quarter of 2013 19.2 thousand tons of meat in live weight was sold, which less the same indicator of the corresponding period of 2012 by 2.0%. The volume of egg production decreased by 1.3% and made up 266.4 million pieces. As regards the volume of milk production, it was increased by 4.3% and made up 239.8 thousand tons.

By the customs declarations and the citizens' (shuttle) trade data, 17.1% of goods imported to the republic in the II quarter of 2013 comprised food products (in the II quarter of 2012– 21.5%) and that in export volume comprised 27.2% (in the II quarter of 2012 – 22.9%) (Table 1.1.). In the reporting period the volume of foreign trade turnover of food products at current prices decreased by 10.8%, compared to the same period of the previous year, and made up 272.7 million US dollars, including import of food product – 175.0 million US dollars (in CIF prices) and export – 97.7 million US dollars (in FOB prices).

In the II quarter of 2013 compared to the same period of the previous year among the main food products the import of sugar decreased by 34.8 times and made up 1.5 thousand tons, wheat 7.5 times and made up 16.1 thousand tons, flour 5.9 times and made up 0.1 thousand tons, beef 2.1 times and made up 0.8 thousand tons, butter – by 33.3% and made up 1.2 thousand tons, vegetable by 22.5% and made up 6.8 thousand tons, rice – by 15.9% and made up 2.3 thousand tons, milk– by 7.9% and made up 0.7 thousand tons, vegetable oil – by 7.0% and made up 4.7 thousand tons. Instead of that, the import volume of eggs increased 8.6 times, fruit – by 17.9%, macaroni – by 14.3%, poultry - by 6.8%, pork – by 6.2%, cheese – by 0.7% (Table 3.23.).

The prevailing food products exported were alcoholic drinks included in the following subgroups of products: cognac, rum, gin, vodka and liquor. Thus, in II quarter of 2013 6.8 thousand tons of cognac was exported, which less the indicator for the same period of 2012 by 5.3%. Instead of that, the export volume of wine increased 2.3 times, mineral water 2.1 times, cheese 2.0 times, fruit 1.6 times (Table 3.24.).

According to the national food balance, in 2012 the per capita energy intake of 21 groups of food products made up 2 933.4 kilocalories, compared to 2 867.0 kilocalories of 2011 (Tables 3.27. and 3.28.). Therefore, in general, food affordability, including unequal food distribution become more important under the condition of the growth of food supply (food availability) in the Republic.

It proved also by the household survey results. Thus, in 2012 2 169 kilocalories per capita were consumed, and 1 420 and 3 780 kcal correspondingly - in the lowest and highest quintiles by calorie consumption (Table 6.1).

While assessing the country's food security, greater attention is paid to the self-sufficiency ratio of goods with high proportion in the structure of food consumed by the population. The higher is the self-sufficiency ratio the higher will be the sustainability of the country, and the country could cover demand by own resources.

Thus, in 2012 the self-sufficiency ratio of wheat decreased by 3.6 percentage point compared to the previous year and made up 32.9%, which is stipulated by the increasing of wheat import volume. The self-sufficiency ratios of rye, other cereals, pork decreased by 20.0, 15.0, 5.0, and 2.9 percentage point correspondingly. Instead, the self-sufficiency ratio of fish, leguminous crops, barley, poultry, vegetable oil, fruit, maize, beef, grape, vegetable, potatoes, oats, and milk commodity groups increased (by 17.8, 8.7, 8.0, 6.9, 6.3, 6.1, 6.1, 3.2, 1.2, 1.1, 0.8, 0.5 and 0.2 percentage point correspondingly). The self-sufficiency ratio of mutton and goat meat commodity group has not been

changed and made up 100%. It must be pointed, that the self-sufficiency ratio of fish, grape, tomato, eggs, vegetable, potatoes and fruit commodity groups was rather high and made up 103.3%, 102.6%, 101.8%, 99.5%, 99.3%, 99.0% and 96.1% (Table 3.28.).

In 2012 the area with higher dampness in average vegetative period (according to the data of State Committee for Water Management of the RA Ministry of Territorial Administration) in irrigated lands of republic comprised 15.2 thousand hectare, including 14.2 thousand hectare in Ararat valley.